

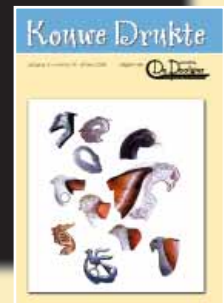
Kouwe Drukte

jaargang 9 - nummer 25 - december 2005

uitgave van

verzameling
De Doolster

Subileumnummer

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door de steun van:

Stichting Groninger Schaatsmuseum, Sappemeer

De Bruin Schaats- en Skeelersport, Haastrecht

Drukkerij De Gans, Amersfoort

Faber Sport, Heerenveen

Aegon, Den Haag

Viking Schaatsenfabriek, Almere

Zandstra Sport, Joure

Laris Wonen en Diensten, Didam

Medewerkers Kouwe Drukke 1 t/m 25

Jan Biegelaar, Wiebe Blauw, K.B.A. Bodlaender, Ruud Boelens, Ad de Boer, Henk Bonthuis, Jaap Booij, Klaas Bording, A.G. Boxman, Ed Braakman, Albert van Brakel, Anrie Broere, Jan Bruins, Nico Buijze, Martin van der Bij, Aly Bijlsma, Hedman Bijlsma, Tom Clardij, Ron Couwenhoven, Karin Davidse, Con Desplanque, René Diekstra, Jan van Eijk, Olaf Goubitz, Arie van der Graaf, Ad Gras, Wout Griffioen, Piet de Groot, Aukje de Haan, Louis Hagen, Krijn van der Ham, Jitse Hotsma, Ad Huipen, Ton Huitema, Arnold van Ittersum, Gerard Janssen, Lamberthe J. de Jong, Hajo Jungbluth, Ruud Kalee, Alex Kampinga, Harrie Karssies, Matthy van Klaveren, Wim Klein Schiphorst, Toon Kolenberg, Theodoor van der Kooi, Marnix Koolhaas, Jan Kees Korf, Bert Lassche, Frits Locher, Maarten Maarse, Jan Maat, F. van der Meer, Paul Meuldijk, Gerard Mingelen, John Mol, Paul Mol, Willem Molenveld, Niko Mulder, Piet Mutsaers, Nora de Nas, Minne Nieuwhof, Bas Nugteren, Jan Nijensikkens, Leffert Oldenkamp, Bart van de Peppel, Nico Pieterman, Dirk Plugboer, Louis de Rijk, Peter Scheffer, Huub Snoep, Tom Streng, Nol Terwindt, Marianne Timmer, Ben Treijtel, G. Vaessen-de Vries, Fred de Vegt, Simon Verschueren, G. Vink, Gert Visscher, Antoon Visser, Klaas Visser, Thijs Visser, Bert van Voorbergen, Teun Wanink, Edith Wassenaar, Wouter van Welzen, Arie van der Werf, Haijo van der Werf, Henk Werink, Jan de Wit, Sybolt Woudenberg, Leo Wouters, Wiebe Wijnja, Wim van Zanen, Marianne van Zuijlen, e.a.

ISSN 1572-4476

Inhoud

Sponsors KD 25.....	2
Medewerkers Kouwe Drukte 1 t/m 25.....	2
Inhoud.....	3
Anrie Broere. Kouwe Drukte in vogelvlucht	5
Klaas Bodlaender. Op de Wageningse Uiterwaarden.....	7
Ruud Boelens. Verzamelen een boeiende vrijetijdsbesteding.....	8
Ad de Boer. Reclame voor een Reclameschaats.....	9
Henk Bonthuis. Mijn eerste paar echte oude schaatsen.....	10
Jaap Booij. Schaatsen en schaatsen	11
Klaas Bording. De oude ijsvisslee van mijn buurman.....	12
Albert van Brakel. De schaatsende boerenkaasmaker	13
Karen Davidse. Mijn mooiste schaatsen	14
Jan van Eijk. Het muziekmeubel	15
Arie van der Graaf. De schaatsen van Pa	16
Wout Griffioen. Baanschaatsen met huisvlucht.....	17
Aukje de Haan. Een Finse Hans Brinker.....	18
Louis Hagen. Witte dagen op Terschelling.....	19
Krijn van der Ham. Blikvangers.....	20
Jitse Hotsma. Oefenschaats	21
Ton Huitema. Schaatskoorts.....	22
Arnold van Ittersum. Westfriese schaatsen.....	23
Hajo Jungbluth. Heulenaars	24
Alex Kampinga. Mijn eerste reclameschaats	25
Harrie Karssies. De Winter van 1928/1929.....	26
Matthy van Klaveren. Schaatsen uit 1810?	27
Wim Klein Schiphorst. Zwaantjesschaatsen.....	28
Theodoor van der Kooi. Drie generaties Kingma bezoeken de Elf Steden.....	29
Marnix Koolhaas. Programmaboekjes	30
Frits Locher. De halfjzerenschaats	31
Maarten Maarse. IJzeren armplaten	32
Wim Molenveld. Twentse krulschaatsen	33
Nora de Nas. Keramisch "glijden"	34
Leffert Oldenkamp. Van een oude makker.....	35
Bart van de Peppel. De schaatsen van de Koningin van Engeland.....	36
Louis de Rijk. Van sigarenbandjes naar schaatsen	37
Huub Snoep. Yvonne van Gennip-zegel.....	38

Nol Terwindt. Schaatscijfers, tijden, records, ...	39
Marianne Timmer. Beelden zeggen meer dan woorden.....	40
Ben Treijtel. Op zoek naar de mens op of achter de schaats	41
Fred de Vegt. De Schaatsenrijder	42
Simon Verschueren. Gatenschaatsen	43
Bert van Voorbergen. Het topstuk van mijn verzameling	44
Teun Wanink. Laboranters	45
Edith Wassenaar. Kinderschaats	46
Wouter van Welzen. Een virus dat niet overging.....	47
Arie van der Werf. Rijm Enkhuizen-Stavoren	48
Jan de Wit. De schoolplaat.....	49
Wiebe Wijnja. Breinermoor/KHS	50
Sybolt Woudenberg. Over de verwerving van dit beeldje.....	51
Leo Wouters. Zweedse kunstschaatsen	52
Wim van Zanen. IJzeilen op de Gouwzee	53
Marianne van Zuijlen. IJskoude passie.....	54

Kouwe Drukke in vogelvlucht

“**B**art, waar zitten we nu in Lelystad? Is de Schoener nou nog niet in zicht? Moeten we bakboord, stuurboord of rechtdoor?”

Twee idealisten (volgens de woorden van Niko Mulder) zijn moeizaam op weg om in Lelystad de straat en het huis van Niko te vinden. “Lelystad Slaapstad” klopt aardig, geen sterveling te zien om de weg te vragen. Eindelijk, drie kwartier te laat, bellen we bij Niko aan. Daar zit Wiebe Blauw, comfortabel reizend met de trein, al (on)geduldig te wachten. De redactie is compleet en bij koffie met heerlijke vlaai kan de eerste redactievergadering beginnen. We noteren 22 oktober 1997, Schoener 48-01. We hebben daar een gedenkwaardig en vruchtbaar avondje doorgebracht waar de basis is gelegd van Kouwe Drukke zoals we die nu onder ogen krijgen.

Er was nog geen naam (er was eigenlijk nog niks) en we besloten het eerste nummer eenvoudig Poolsterbulletin te noemen.

Wel werd er een prijsvraag uitgeschreven voor een passende naam. Bladerend in de oude notulen blijkt ineens dat Bart van de Peppel beschikte over een vooruitziende blik. Hij schrijft op 1 november 1997 in het verslag: *Om een hoop kouwe drukke te vermijden hebben we de afgesproken f 20,00 verhoogd met f 5,00 om de te verwachten administratiekosten te dekken.*

Over de talloze inzendingen zoals De Kramschroef, De Doorloper en Putje Winter (om maar enkele ludieke te noemen) werd gestemd en uiteindelijk kreeg de naam

Kouwe Drukke de meeste stemmen.

Het eerste nummer is aan vijftig(!) begunstigers toegestuurd en werd positief ontvangen. Nu tellen we ongeveer 150 begunstigers, een verdrievoudiging dus. Hulde dus voor de initiatiefnemer Niko Mulder van het Poolsterbulletin. Toch werden er minpuntjes genoteerd, o.a. klachten over de kwaliteit van de illustraties. Waar heb ik die klachten meer gehoord? Er is dus wat dit betreft niet veel nieuws onder de zon. Als we echter nummer 1 vergelijken met de nummers die daarna gekomen zijn dan zit er toch wel een duidelijke stijgende lijn in het geheel. Denk alleen maar eens aan de Vitrine. Af en toe kom je een flinke uitglijer tegen, wat niet zo gek is voor een periodiek van en voor schaatsverzamelaars.

Op bestuurlijk gebied is er gedurende die 25 nummers ook wel het een en ander veranderd. Er is zelfs een periode geweest dat de redactie en het bestuur één geheel vormden. Deze constructie was niet werkbaar. Begonnen we met het bestuurlijke deel, dan werd het redactioneel gedeelte op het eind van de avond afgeraffeld en begonnen we met het redactionele deel, dan was het precies andersom. Bestuur en redactie werden dan ook al vrij snel ontkoppeld.

Een echt vervelende affaire was het vaarwel zeggen van de grondlegger van De Poolster Gerard Mingelen. Hoe we ook over hem mogen denken, hij heeft in 1973, bijna 25 jaar vóór het eerste nummer van

De redactie neemt het ervan

Kouwe Drukke de aanzet gegeven tot de verzamelkring De Poolster samen met Jan Biegelaar, Dik Offerman en Teun Sluis. Na ongeveer 25 jaar werd dus besloten De Poolster een nieuwe impuls te geven, want het licht van De Poolster begon langzaam uit te doven.

Dat kunnen we van Kouwe Drukke niet zeggen, al heb ik het gevoel dat de laatste tijd
d e   i n b r e n g   v a n

de redactie noodgedwongen te groot is. Hartverwarmend vonden wij daarom de reacties van de mensen die benaderd werden om een bijdrage te leveren voor het jubileum-nummer.

De opzet van de redactie om een doorsnee te geven van wat de leden van de Poolster mooi, bijzonder of dierbaar vinden in zijn of haar

collectie is door 48 bijdragen geslaagd.

Fijne feestdagen toegewenst en op naar nummer 50!

Anrie Broere

Op de Wageningse uiterwaarden

Op onderstaand plaatje zie je twee schaatsers en ijsschotsen op de Wageningse uiterwaarden. Het is een verkleinde kopie van een ets die mijn vrouw Marijke Bodlaender-Groote in de winter van 1981-'82 gemaakt heeft. Zij zat daarbij op een kistje op het ijs met een etsplaat op haar schoot. Door de kou heeft zij toen wel spit gekregen.

In de vroegere jaren kon er wel uitgebreid geschaatst worden op de ondergelopen en daarna bevroren uiterwaarden te Wageningen. Er was dan daar een ijsvlakte van ongeveer 1 km. bij 2 km., onderbroken door struikgewas. Aan de zuidkant kon je schaatsen tot de zomerdijk langs de Rijn en aan de noordkant tot de winterdijk en de Veerweg langs Wageningen en de

Wageningse Berg. Een ideaal schaatsgebied zo dicht bij de bebouwing waarvan vele schaatsliefhebbers gebruik maakten.

De bevroren uiterwaarden hadden wel iets merkwaardigs. Na een aantal dagen begon het water onder het ijs te zakken en dus ook het ijs. Gevolg: hier en daar brak het ijs en de schotsen bleven hangen in de takken van de struiken. Een ander gevolg was dat de dammetjes, die eerst onder het ijs lagen, daarna enigszins boven de ijsvloer kwamen te liggen: over schotsen moest je dan "omhoog" schaatsen om aan de andere kant over schotsen naar beneden te glijden. Een leuk moment!

In de laatste jaren hebben we zo'n mooie ijsvlakte bij Wageningen niet meer kunnen

meemaken. Wel is er in de Wageningse uiterwaarden een ongeveer twee kilometer lange nevengeul gegraven. Door de lage ligging vriest dat water al gauw dicht. Nu maar hopen dat Koning Winter weer op bezoek komt!

Klaas Bodlaender

Verzamelen een boeiende vrijetijdsbesteding

schaatsen met koper beslag, die ik van mijn vader had gekregen. Ik kreeg direct een briefje met kopieën van afbeeldingen terug. Ik was reeds in het bezit van de brochure van B. en M. van het Neder-

Naast het verzamelen van boeken, tijdschriften en kranten over de schaats-sport verzamel ik artikelen over Johan Crujff, Ajax, de vissport in het bijzonder Snoeken en andere bijzondere (sport)zaken.

Voor wat betreft de schaatssport is één van mijn eerste en mooiste herinneringen de machtige zwart-wit TV beelden van de Elfstedentocht 1963. Die kou en unieke beelden vergeet ik nooit meer. En natuurlijk, ook met de Europese- en Wereldkampioenschappen werd thuis indringend via de TV meegeleefd.

In het dagblad Het Parool van 21 januari 1980 las ik het artikel "Een huis vol ijssoeveniers" Winterse toestanden boeien Didamse leraar Broere, stond erboven en naar aanleiding hiervan stuurde ik hem een briefje over Koninginnen c.q Wilhelmina-

lands Openluchtmuseum 1977 waarin afbeeldingen van de schaatsen stonden.

Vervolgens ben ik als verzamelaar van boeken en dergelijke lid geworden van de verzamelkring "De Poolster" in 1988. Ik werd stil toen collega verzamelaar Hedman Bijlma mij een inventaris stuurde van zijn Schaatsbibliotheek.

Bijgaande een afbeelding van de tegel die ik bemachtigde toen ik nog bij het dagblad Het Vrije Volk werkte. Als herinnering aan het wereldkampioenschap van Kees Verkerk in 1966 werd door de krant deze tegel uitgegeven. Het luciferdoosje van cafe 't Veerhuis heb ik begin jaren zestig gekregen van een collega.

Ik neem altijd met veel plezier kennis van Kouwe Drukke en realiseer mij dat je nooit bent uitgezameld.

Ruud Boelens

Reclame voor een Reclameschaats

Enige tijd geleden werd op marktplaats. nl een grote schaats, model Friese doorloper, aangeboden. De schaats was merkloos en 106 cm lang.

Er werd flink op geboden, maar de eigenaar gaf aan de schaats te willen ruilen voor oud reclamemateriaal. Dat is leuk, maar waar haal je dat vandaan?

Nu ken je als verzamelaar vaak wel andere mensen die ook "iets sparen", met wie je contact hebt en die zo af en toe elkaar helpen.

Een van hen is een hoogbejaarde man voor wie ik al jaren oude postzegels verzamel.

Tijdens een ontmoeting met hem vertelde ik over de grote schaats. Hij keek mij aan en zei: "Dan heb ik misschien wel iets voor je."

De man had vroeger een ijzerwarenwinkel

gehad en had uit die tijd reclamemateriaal bewaard. Twee dozen vol met uiteenlopend materiaal uit de 50-tiger jaren.

Ik dolblij en dezelfde avond nog gemaïld met de aanbieder. Na veel heen en weer gepraat en met toevoeging van een oud autootje (van een rommelmarkt) was hij bereid te ruilen.

De man woonde echter in het noorden van Groningen en dus niet naast de deur.

De oplossing kwam toen ik voor familiebezoek in de buurt van Hoogeveen moest zijn

en hij die dag toevallig naar Arnhem ging. We troffen elkaar op een parkeerplaats langs de snelweg bij Hoogeveen en daar werd de ruil een feit.

Hij blij met een hoeveelheid oud reclamemateriaal en ik blij met een groot model schaats.

Met een flinke dosis geluk en de nodige moeite, maar zonder een handvol

geld, kreeg ik een mooi exemplaar in handen, een verrijking voor mijn verzameling.

Wat kan verzamelen toch leuk zijn!

Ad de Boer

Mijn eerste paar echte oude schaatsen

Eind jaren tachtig zat ik op een bruiloft in Groningen naast een oude man die men daar Ome Klaas noemde. Ik was beginnend schaatsverzamelaar en had nog niet veel oude schaatsen. Dus vroeg ik hem of hij ook oude Groninger schaatsen kende. Hij kende ze. Sterker nog hij had ze. Hij woonde vroeger naast een fietsenmaker die later verhuisde. Toen dat pand werd opgeruimd werd er veel weggegooid. Zelfs een paar Groninger schaatsen. Klaas vond

het zonde en had ze er tussenuit gehaald en had ze nog in een schuurtje liggen. Een afspraak werd gemaakt, en ik ruilde de schaatsen voor een volle tank benzine voor zijn Dafje waar hij toen in reed.

Het waren mijn eerste paar echte oude schaatsen, en ik vind ze nog steeds mooi.

P.S. Ome Klaas is op zijn 93e met zijn Dafje van de weg geplukt en is 95 jaar geworden.

Schaatsen en schaatsen

De oude schaatsen waarop ik het schaatsen heb geleerd zijn niet weggegooid. De oude keukenstoel wel. Misschien had ik die ook wel moeten bewaren, want die was in die tijd mijn steun en toeverlaat. Omdat ik schaatsen een prachtige sport vind bewaarde ik diverse schaatsen die ik van vrienden, familie en kennissen kreeg en daarbij waren ook een aantal leuke modellen. Van de zolder van mijn ouderlijk huis kwamen nog een paar schaatsen en

zo begon een schaatsenverzameling. Ik ben geen fanatiek verzamelaar. Op markten kocht ik wel eens een paar. Van de zolder van mijn grootvader heb ik een paar schaatsen met een krul, gemaakt door M.J. Gorter Zwolle, waarop ik ook nog geschaatst heb en daar bewaar ik dus een speciale herinnering aan. Ik heb geen ruimte om de schaatsen allemaal uit te stallen.

Het verzamelen van schaatsen moet ik delen met andere hobby's, zoals boeken over schaatsen, boekbinden, toerfietsen en in de wintermaanden ben ik te vinden op de ijsbaan in Alkmaar. Maar zodra het gaat vriezen begint het te kriebelen. Twee jaar geleden ben ik met pensioen gegaan. Tijdens mijn werkzame leven zei ik wel eens tegen mijn chef, zodra er ijs lag: "ik neem verlof om toertochten te schaatsen". En als hij dan begon met: "Ja, maar..." Dan

zei ik: "Al komt de koningin op bezoek, dan moet ze wel haar schaatsen meenemen, anders ben ik er niet." Ik werkte n.l. bij een elektronisch onderhoudsbedrijf van het ministerie van defensie als inkoper.

Er zijn zo weinig echte schaatswinters de laatste jaren dat ik ieder moment aangrijp om te gaan schaatsen.

Van de schaatstochten uit mijn lagere schooltijd in

Friesland hierbij een foto gemaakt halverwege de jaren vijftig van de vorige eeuw. Tweede van links ben ik. Mijn broer hou ik bemoedigend vast. Let op de supersnelle schaatspakken uit die tijd en niet te vergeten de "houtjes":

Jaap Booij

De oude ijsvisslee van mijn buurman

Deze slee herinnert aan m'n jeugd in Durgerdam. Ik was 10 jaar toen de WO II voorbij was. Ons dorp was toen nog een echt dorp met vissers, boeren en allemaal winkeltjes. Schaatsen leerde ik op de Achtersloot en de sloten van de weilanden achter ons dorp. Als het IJsselmeer bevroren was schaatsten wij ook vóór ons dorp. In de kom van het dorp en in de haven was je beschut tegen de oostenwind. Wij woonden in één van de twee kelderwoningen van een tamelijk groot huis waar 5 gezinnen in woonden. Onze w.c. was een huisje op de sloot, ons w.c.-papier waren gescheurde oude kranten. Naar het huisje gaan in de winter leverde kouwe billen op. En als de winter aanhield ontstond een kleurige toren poep op het ijs. Dat mis ik tegenwoordig, de geuren van toen, en de dampende mesthopen en de geur van houtkachels.

Mijn buurman was een visser die een oude ijsvisslee bezat. Botkloppen was er toen

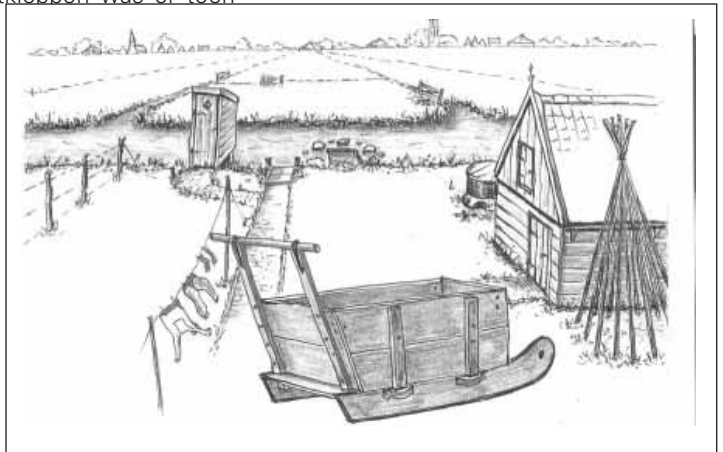
niet meer bij, de bot verdween met de Zuyderzee, er werd alleen nog op spiering gevestigd. Als er veel sneeuw lag mocht ik de slee lenen. Samen met m'n vriendjes sleepten we de grote zware slee de dijk op en roetsten met z'n allen de dijk af. Dat was die goeie ouwe tijd toen er 's winters nog ijs en sneeuw lag.

Deze oude ijsvisslee van mijn buurman vol jeugdherinneringen is nu al jaren een belangrijk deel van mijn verzameling. Helaas waren de schotten opgestookt onder de taanketel, die moest ik er zelf weer bij maken.

Het is de laatste ijsvisslee van Durgerdam, die het nageslacht herinnert aan de arme vissers die weer en wind trotseerden om met botkloppen in de winter nog iets te verdienen.

Durgerdam telt nu geen één visser meer.

Klaas Bording

De Schaatsende Boerenkaasmaker

Het verhaal achter sommige objecten koester ik voor de rest van mijn leven. Om het schaatsen voor kinderen met meervoudige beperkingen een financiële impuls te geven bedacht ik een actie. Evert van Benthem zorgde voor wat dozen Benthemmerkluunwijn en voorzag de flessen van zijn handtekening. Toen ik de eerste dozen op acht februari 2000 in Sint-Jansklooster op ging halen kreeg ik van zijn vrouw Jannette ook wat materiaal voor mijn verzameling, onder andere een kunststof dummykaas, diverse boeken, een paar houten schaatsen en de allereerste cijferlijst van de boerenkaasmaker in opleiding. Uit de cijferlijst blijkt dat Evert best een lekker boerenkaasie kan maken. In de eerste

beoordeling scoorde hij van de maximaal te behalen 100 punten er 93. Dat is niet slecht voor een schaatser. Toen ik Jannette vroeg of Evert wel afscheid van zijn cijferlijst kon nemen zei ze: "Och, hij weet het nu nog niet, hij komt er in Canada wel achter. Hij zal er best wel vrede mee hebben dat het een plaats in jouw collectie gekregen heeft."

Behalve de cijferlijst heb ik, om de objecten meer impact te geven, de spulletjes door Evert en Jannette laten signeren. De kluunwijn vond zijn afnemers, waaronder een flink aantal verzamelaars.

Albert van Brakel

Mijn mooiste schaatsen

Mij is gevraagd een klein stukje te schrijven over een bijzonder object in mijn verzameling. Graag wil ik iets vertellen over het paar schaatsen dat mij geïnfecteerd heeft met het verzamelvirus. Ik had al wel enkele simpele schaatsen en wat boeken, want ik had al langer belangstelling voor schaatsen en de winter in het algemeen. Het was geloof ik in 1990. Op een zaterdagochtend liep ik in Middelburg (Zeeland) wat te neuzen in de stad. Plotseling zag ik in een achterafstraatje een paar schaatsen in de etalage hangen en nog wel krukschaatsen!! Zulke schaatsen had ik nog nooit van dichtbij gezien. Ik wilde snel naar

binnen, maar de winkel was dicht tot 13.00 uur. Ik heb gewacht tot de winkel openging en naar de prijs gevraagd. Ik schrok er wel van, want ik had helemaal geen verstand van schaatsen (en nu nog maar een beetje), zoveel geld voor een stukje hout en een zwartgeverfd ijzer waar waarschijnlijk ook nog veel roest onder zat. Na veel wikken en wegen heb ik ze toch gekocht en ik heb er nog steeds geen spijt van. Helaas is er geen merk aanwezig. Het zijn nog altijd mijn mooiste schaatsen, mede omdat het de eerste bijzondere zijn denk ik.

Karin Davidse

Het muziekmeubel

Na de vraag om iets te schrijven denk je direct, waarover dan?

Er zijn veel voorwerpen of schaatsen waar iets over te vertellen is. Er schiet mij iets te binnen waarvan je je kunt afvragen, hoort dit thuis in een schaats- en winterse objectverzameling? Ik denk van wel, en zeker in een museum. Maar de meningen zullen hier verdeeld over zijn.

Ook de omvang van dit object is voor de meeste verzamelaars een probleem en dat geldt zeker voor mijn niet al te grote behui-

geworden, werd er in zijn toenmalige woonplaats Breukelen een comité opgericht door mensen van de ijsclub, de oranje vereniging en de middenstand om een grootse huldiging voor te bereiden. Na een geldinzameling bij de bevolking was er een mooi bedrag bijeen om een cadeau te kopen. Na afloop van het wedstrijdseizoen was er 's morgens een huldiging op het gemeente huis, waar hij een gereedschapkist kreeg. 's Middags was er een rijtoer door Breukelen in een arrenslee, met daarna

in Hotel Staat en Wapen, de huldiging door de bevolking. Het cadeau dat hij toen kreeg was dit toen zeer moderne muziekmeubel. De foto die op het meubel staat is gemaakt tijdens de huldiging. Daarop staan Henk van der Grift, toen zijn verloofde Reijka van Zijtveld en de ook bekende schaatser Wim de Graaff, die tijdens de huldiging aanwezig

zing. Nu het voorwerp: het is een muziekmeubel, een gloeilampen radio, een pick-up en een bandrecorder ineen met aan beide kanten grote luidsprekers.

Maar wat heeft dit met schaatsen te maken? Toen Henk van der Grift in januari 1961 wereldkampioen langebaan schaatsen was

was.

De schaatsen die op het meubel liggen zijn Vingnoren, model Henk van der Grift. Deze schaatsen werden in Noorwegen gemaakt en in Nederland werd de schoen erop geklonken. In de loop van de zestiger jaren werden deze verkocht door de Fa. Zand-

De schaatsen van Pa

Deze schaatsen zijn de pronkstukken uit de verzameling van Arie van der Graaf.

Voor mij persoonlijk waren ze moeilijk te dateren, maar volgens medeverzamelaars zijn ze eind 17e eeuw.

De schaatsen zijn ongeveer 13 jaar geleden in mijn bezit gekomen op de volgende wijze:

Na 18 jaar zelf op de rommelmarkt te hebben gestaan werd ik gebeld door een

marktcollega met de woorden: "Arie, volgens mij weet ik een paar heel bijzondere schaatsen te koop." Hij durfde ze niet te kopen, omdat hij ze nogal duur vond. Na de omschrijving was ik dol-enthousiast en heb ik ze ongezien laten kopen.

Tot op de dag van vandaag nog zonder enige spijt, maar dat is duidelijk voor zulke "juweeltjes".

Arie van der Graaf

Baanschaatsen met huisvlijt

Al sinds 1987 verzamel ik alles wat met de winter te maken heeft, maar ik ben pas vanaf het najaar van 2003 lid van De Poolster.

Bijzondere boeken heb ik eigenlijk niet in mijn collectie, maar het boek over de extreme winter van 1940, uitgegeven door het Algemeen Handelsblad, wil ik toch wel noemen.

Mijn verzameling bevat voornamelijk houten schaatsen. Het zijn voor mij allemaal topschaatsen. Hoewel, ik bezit een paar baanschaatsen waaraan extra huisvlijt is besteed. De beide schenkels zijn aan de

ene kant van een schubmotief voorzien, aan de andere kant van een fijn wiebertjesmotief. De houtjes hebben waarschijnlijk achter een rond riemgat gehad dat later breder gemaakt is.

Ze dateren waarschijnlijk uit de tweede helft van de negentiende eeuw, de maker is onbekend.

En Kouwe Drukke vind ik een keurig verzorgd blad, dat vaker zou mogen verschijnen.

Wout Griffioen

Een Finse Hans Brinker

Iedere verzamelaar heeft wel iets unieks in zijn of haar verzameling. Ik heb gekozen voor een uniek verhaal rond mijn gekozen verzamelobject. Een jaar of twee geleden bood ik op een Amerikaanse veiling-site twee ansichten aan met daarop schattende kinderen. Een Amerikaan bood op deze ansichten, betaalde ze, maar verzocht mij deze ansichten te sturen naar een vriend van hem in Finland. Dat heb ik gedaan. Na een week kreeg ik een bedankje uit Finland van een zekere Pekka. Het was zo, dat ik binnen mijn verzameling ook een grote collectie Hans Brinker boeken had, maar nog geen Finse en dus stuurde ik een verzoek naar de aardige Fin, of hij eens rond wilde neuzen voor mij. Heel snel kreeg ik antwoord terug. Hij was gaan kijken in boekenwinkels en bibliotheken en had een aantal boeken gevonden, maar deze waren helaas niet te koop. Wel had hij scans gemaakt en keurig meegestuurd. Mijn Finse vriend liet er bepaald geen gras over groeien. Als dank stuurde ik 'm nog wat ansichten. Hij antwoordde mij dat hij zou blijven zoeken. Er gingen een paar maanden voor-

bij, totdat er een brief kwam. Pekka had een bezoeker gebracht aan zijn studerende dochter in Amerika en daar het geval Brinker aan de kaak gesteld. Pekka's dochter kwam met een verassende mededeling. Volgens haar stond het gezochte boek gewoon in een doos bij Pekka op zolder, het zou van zijn overleden vrouw zijn geweest. Bij thuiskomst was Pekka gaan kijken en ja hoor, het boek zat in de doos... Twee weken later stond het boek in mijn kast. Gekregen! Een Finse Hans Brinker van een aardige Fin met een uniek verhaal.

Aukje de Haan

Fragment uit Witte dagen op Terschelling

Een jongere herinnering: een krokusvakantie, waarin het sneeuwde. Ik ging met m'n gezinnetje naar het eiland. We hadden een appartement gehuurd naast Hessel's Groene Weide, op Arjen's Plak – het huisje heet nog altijd Maam; zie voor uitleg Sil de Strandjutter van Cor Bruijn. Op het dek van de boot lag net genoeg sneeuw om een sneeuwpop te maken en in de tuin achter het appartement rolden we onder een strakblauwe hemel grote

balen kleefsneeuw uit het gras. We stapelden ze op tot sneeuwpoppen van wereldformaat en staken er stenen en wortels in om ze een gezicht te geven.

Oeverloos Eiland. Verhalen van Henjo Hekman.

Illustraties van Louis Hagen

Harlingen: Flevodruk, 2003

ISBN 90-70886-52-9

Blikvangers

Bij de vraag of ik wil bijdragen een stukje te schrijven voor het jubileum bulletin, horen eerst felicitaties. Eerst wil ik personen bedanken die 30 jaar geleden de groep schaatsverzamelaars heeft opgericht en de groep die in 1997 een doorstart hebben gemaakt, met steeds een prachtige uitgave van Kouwe Drukke.

Het bijzondere in mijn verhaal is het eenvoudige.

Natuurlijk vinden wij als schaatsverzamelaar de zeldzaamste en daardoor ook de duurste schaatsen het mooist. Regelmatig word ik gevraagd met mijn collectie schaatsen, sleden, smidgereedschap, slijpblokken, tegeltableau's, boeken en een kleine hoeveelheid koek en snoeptrommeltjes met schaatstaferelen erop, ten toon te stellen, met een

praatje bij, voor historische- en vrouwenverenigingen, zoals Passage, Vrouwen van nu en ijsclubs, die een jubileumavond houden. Enthousiast vertel ik dan over de bijzondere schaatsen uit mijn collectie en hoe zeldzaam ze zijn.

Na afloop van zo'n avond komen ze bij de collectie kijken, praten nog wat na en word je bedankt voor de fijne avond.

Met geen woord zeggen ze iets van die zeldzame schaatsen, maar wel terloops: "Wat heeft u een mooie collectie koek- en snoeptrommeltjes met schaatstafereltjes erop," die je voor 50 euro cent per stuk gekocht hebt!

Ik hoop nog veel leesplezier te ontvangen, iedereen bedankt die zich hiervoor inzetten.

Krijn van der Ham

Oefenschaats

Een van de meest bijzondere schaatsen uit mijn verzameling is ongetwijfeld de oefenschaats van A.K. Hoekstra uit Wergea. In zijn catalogus uit 1914 prijst hij ze als volgt aan:

Deze schaats is zeer geschikt om kleine kinderen in den kamer de juiste manier van schaatsenrijden te leren. *Het zijn schoutshouten, van onderen rond afgewerkt om het tapijt van beschadigingen te vrijwaren.*

Op de Nijverheidstentoonstelling in 1914 te 's Gravenhage werd voor deze "voor oefen-

schaats" een prijs toegekend: *Voor het meest geschikte hulpmiddel om eerst beginnenden te leeren schaatsen, enigste prijs: Bronzen Medaille.*

De schaats, helaas een enkeling, heb ik vorig jaar gekregen van een kleindochter van Keimpe Abraham Hoekstra. Een andere kleindochter van Hoekstra is nog in het bezit van de toegekende medaille.

Jitse Hotsma

Schaatskoorts

Hoe is het ooit begonnen? Hij keek graag naar schaatsen op tv. Hield graag tijden bij, eerst op de pagina's die daarvoor in de krant stonden, later maakte hij zelf schema's. De eerste jaren handgeschreven vellen vol, maar door de komst van de computer raakte alles in een

Als een olievlek breidde het uit. Ook Ansichtkaarten met schaatsers, speldjes, pins en allerhande voorwerpen kwamen erbij. Als er maar een schaatser op stond. Stripfiguurtjes op de schaats, beschuittrommels en zelfs een spaarpot van Jan Bols, koektrommels, telefoonkaarten, postzegels en

boeken. Heel veel schaatsboeken.

Het begint op onze zolder aardig vol te raken. Als hij naar een kampioenschap toegaat komt er altijd weer iets bij. Een T-shirt of speldje. Het virus heeft onze dochter ook al in z'n greep. Samen naar Heerenveen of naar de verzamelbeurs op zoek naar een nieuwe aanwinst voor de Collectie.

Met het komende schaatsseizoen en de Olympische Winterspe-

len van Turijn in 't vooruitzicht loopt de schaatskoorts en de daarbij horende verzamelwoede al weer aardig op. streamversnelling. Informatie is voorhanden via internet, de typemachine vervangen door het toetsenbord van de pc. Wat begon als een hobby is nu uitgegroeid tot een passie. Onze zolder herbergt een klein museum: Het Huitema-Schaats Museum. Posters van kampioenschappen bekleden de wanden, kasten vol met ordners gevuld met puntenklasseringen, tijden van EK's, NK's, WK's en Olympische Winterspelen.

len van Turijn in 't vooruitzicht loopt de schaatskoorts en de daarbij horende verzamelwoede al weer aardig op.

Wat denkt U, zou een paracetamolletje hier nog helpen?

Een echtgenote van een schaatsfan/verzamelaar [Ton Huitema]

Westfrieze schaatsen

Het zal geweest zijn in het laatste gedeelte van de zeventiger jaren. Met mijn schaatsvriend was ik in Amsterdam. Die mooie zomervrijdag bracht het wereldkampioenschap wielrennen op de baan ons naar de hoofdstad. Enkele weken eerder waren in het Zuid-Limburgse land de titels op de weg verdeeld. Aan de sprintwedstrijden in het Olympisch Stadion heb ik maar een paar vluchtige herinneringen. Iets meer is me bijgebleven van het Waterlooplein. We bezochten die markt in de ochtenduren, ik kocht er mijn eerste oude schaatsen. "Ja, dat zijn oude schaatsen, vast verscheidene keren de Elfstedentocht op gereden," klonk het in onvervalst Amsterdams uit de mond van de koopman. "Misschien wel van voor de oorlog," opperde mijn schaatsvriend. In ieder geval ouder dan de doos met "houtjes", jaren geleden door de noorse schaatsen voorgoed verbannen naar de zolder. Mooie oude schaatsen vonden we, en daarom heb ik ze ge-

kocht. Dat je ze kon verzamelen, dat er legio verschillende schaatsen zijn, dat er zelfs een echte verzamelkring was, ik wist het allemaal niet.

We zijn weer zo'n vijf jaar verder als me dit alles ter ore komt! In de tussenliggende tijd hebben ze aan een spijker gehangen boven de werkbank in de machineschuur van onze boerderij.

Westfrieze schaatsen zijn het, grof uit eikenhout gesneden met een hoge hals. Een keer gearsten en met ijzerdraad weer in het gareel getrokken. Ook de hielschroef is apart, stervormig met de puntjes naar boven voor stevigheid in de hak. De smid heeft een mooie punt op de schenkel gezet, maar helaas geen naamplaatje achtergelaten in de vorm van een stempel.

Nu slijten ze de dagen in de vitrine, waar de schaatsen met o.a. veel streekgenoten deel uitmaken van een steeds wisselende expositie.

Arnold van Ittersum

Heulenaars

Op bijgaande foto zien jullie een fraai paar schaatsen van Hajo Jungbluth. Hajo had ze meegenomen naar de Poolsterdag op 1 oktober jl. en wilde er meer over te weten komen. Het zijn zogenaamde "heulenaars". De krul is enigszins doorgedraaid en prachtig breed uitgesmeed. Aan de binnenzijde van dit paar is het stempel J. v.d. Bosch zichtbaar. Poolsterlid Cees den Braber vertelde aan Hajo dat de smederij van Van den Bosch schaatsen maakte in Kwintsheul (Westland) en waarschijnlijk al vanaf de periode tussen 1700 en 1800. Later (20e eeuw?) zou het bedrijf verhuisd zijn naar Naaldwijk en produceert daar voornamelijk tuinbouwgereedschappen, bekend onder de naam FABO (geen schaatsenmakers). In Schipluiden is er nu nog een rijwielzaak van Van den Bosch, familie van genoemde smid maar deze maakt geen schaatsen.

Andere bronnen voor dit soort schaatsen zijn het boek van Glis tot Klapschaats (2001,

Wiebe Blauw) en Kouwe Drukke nummer 2 (april 1998). In deze bronnen wordt als smid van de "heulenaars" beschreven IJsbrand Jacobus van den Bosch. Hij smeedde schaatsen tussen 1900 en 1920 en gebruikte het stempel A.C. van den Bosch. De A is van Albert, de vader van IJsbrand. Jan Gores heeft een paar waarvan de krul is afgezaagd met het stempel A.v.d. Bosch, gemaakt rond 1890. Het paar van Hajo heeft echter als stempel J.v.d. Bosch. Had dat I.J.J. v.d. Bosch moeten zijn en is de IJ. weggevallen? Of is dit paar "heulenaars" gemaakt door een voorvader Van den Bosch? Hajo zou graag iets horen van wie hier meer over weet.

Tot slot: het paar schaatsen van Hajo heeft ook bellen. Ik zei tegen hem dat die waarschijnlijk niet origineel zijn en dat zijn paar dan ook geen zgn. narrenschaatsen zijn. Hajo antwoordde spontaan als grap: het zijn "bellenschaatsen".

Hajo Jungbluth

Mijn eerste reclameschaats

Het moet zijn geweest in de winter van 1991, enkele dagen nadat ik een gesprek had met een reporter van Radio Noord over mijn passie het verzamelen van schaatsen, wat ook uitgezonden is. Ik kwam na een dag hard werken zo rond een uur of ze-

“De man zegt vanavond nog tegen zijn zoon of de buurman of -vrouw ik heb die “scheuvel” verkocht aan die man die scheuvels verzamelt.” Met het adres in mijn hoofd ging ik op pad. Ik werd gastvrij ontvangen en ik vertelde over mijn passie en de man en de

ven thuis. Mijn echtgenote zat met de kinderen aan tafel. Op het moment dat ik thuis kwam ging de telefoon. Deze werd door mijn echtgenote opgenomen en toen ik de deur open deed hoorde ik dat ze zei “hij komt net binnen”. Aan de telefoon ontspon zich toen ongeveer het volgende gesprek: “Meneer, ik heb hier een grote schaats van De Boer uit Finsterwolde (Ik luisterde ademloos omdat ik via Wiebe Blauw eens een keer er van op de hoogte was gesteld dat De Boer een grote schaats voor zijn huis boven een bruggetje had als symbool van schaatsfabrikant). Ik vroeg hem wat hij wilde. Omdat ik het liefst voorwerpen krijg deelde ik hem dat mede. Dat ging hem wat te ver, maar hij wilde de schaats wel verkopen. Ik vroeg hem voor hoeveel dan wel en hij zei er 35 gulden voor te willen hebben. Ik zei tegen hem: “Dan kom ik er nu aan. Vertelt u maar waar u woont.” Hij zei: “Meneer maak nu direct niet zo’n drukte, dat kan morgen ook wel of van de week.” Maar ik dacht:

vrouw, reeds met AOW, over de familie en de kwaaltjes welke de leeftijd met zich mee brengen. Maar al met al had ik de schaats nog niet gezien en de spanning steeg, maar op een zeker ogenblik zei de man: “Ik zal de schaats even pakken. Hij naar de slaapkamer en kwam enkele ogenblikken later terug met een reclameschaats waarvan ik dacht: “Het is niet de schaats van boven de brug maar hij is wel groot. Er ging een rilling door mijn lijf toen ik hem in mijn handen had en de gevraagde 35 gulden had betaald. Nog even wat koetjes en kalfjes uitgewisseld en toen weg na hartelijk afscheid genomen te hebben. Onderweg naar Hoogezand heb ik zitten genieten van mijn speciale aanwinst. De schaats is 174 cm lang en voorzien van een echt ijzer dat bedekt was met aluminium verf die ik er met afbijtmiddel af heb gehaald. Tot mijn grote teleurstelling heb ik daarmee tevens de naam van De Boer verwijderd. Helaas...

Alex Kampinga

De Winter van 1928/1929

De Leeuwarder Courant van woensdag 20 strenge winter mijn bijzondere belangstel-

ling. Mijn vader vertelde dat hij als jonge knul aan boord van het schip van zijn vader deze winter heeft meegemaakt. Het Kielerkanaal lag vol-ledig dicht en werd door een Russische ijsbreker opengebroken. De kleine Wad- en Sontvaarder lag muurvast ingevroren toen de ijsbreker zich een weg baande door het dikke ijs. Het moet een enorm geweld zijn geweest en mijn opa vreesde voor zijn kleine kustvaardertje.

Heel Nederland was bevroren en zelfs op zee dreef ijs. Het boekje "Waddenijstochten Schiermonnikoog winter 1928-'29" vertelt ons hoe men lopend, per auto en zelfs per motorfiets over het ijs ging. Prachtige verhalen.

Binnen mijn verzameling is dus een deelverzameling ontstaan over deze winter. Boeken, kranten en andere uitgaven zijn hierin opgenomen. Recent

februari 1929 vermeldt dat er huis aan huis een schaalcollecte wordt gehouden om de armen van de stad iets extra's te bieden voor de extreme kou die onder meer de inwoners van Leeuwarden trof. Alles kraakt in deze winter, die pas eind januari begon. Waarden van -25°C worden gemeten. Het Leger des Heils in Leeuwarden ondersteunt mensen met het verstrekken van cokes. De keerzijde van deze koude ongemakken is nu 75 jaar na dato onze passie geworden. Winter, ijs, schaatsen en alle beleving rond dit thema spreekt ons als verzamelaars bijzonder aan. Zo heeft deze

trof ik het boekje met de titel "Hoe bar het was in 1929", een boekje vijftig jaar na dato geschreven door Rik Valkenburg. Ook hebben ansichtkaarten van deze winter mijn belangstelling. Kortom de winter van 1928/1929 heeft mij aardig te pakken en de reden hiervan ligt misschien wel in het verlangen naar opnieuw zo'n natuurverschijnsel.

Eén hoop koester ik, de winter van 1928/1929 is vooraf gegaan door een prachtig najaar.....

Harrie Karssies

Schaatsen uit 1810?

Enige tijd geleden kon ik een paar fraaie schaatsen kopen en hoewel ze bepaald niet voor niets waren besloot ik toch tot aanschaf over te gaan. De schaatsen hebben een paar bijzondere kenmerken die mij zeer interesseerden. De krul voor aan de schaats is een, weliswaar eenvoudig, zwanenkopje. De kop kijkt echter niet vooruit zoals gebruikelijk, maar bij deze schaatsen kijkt het kopje terug naar de voetstapel. De

schenkels van de schaatsen bevatten een gravure. Deze zijn verschillend aan beide zijden van de schenkel. Wel zijn de gravures gelijk aan beide schaatsen. Je verwacht dat de maker op de één of andere manier wel een naam achtergelaten zou hebben, maar hoe ik ook zocht een herkenningsteken kan ik niet terug vinden. De schaatsen zijn vrijwel zeker in Duitsland gemaakt. Toch heb ik misschien de maker van deze schaatsen achterhaald, want op bladzijde 5 van het boekje *Schaatsmakers Remscheid e.o.* van Frits Locher en Wiebe Blauw uitgegeven in december 1999 als bijlage bij de Kouwe Drukke kom ik de volgende passage tegen: *De firma Engels bracht in de eerste*

decennia van de 19e eeuw schaatsen op de markt waarvan de ijzers voorzien waren van erin gegraveerde wintervoorstellingen en die tevens kunstig geciseleerde zwanenhalzen hadden. De wintervoorstelling op deze schaatsen bestaat uit schaatsende figuren zoals een man met hoge hoed, twee zwierende dames, een dame en heer die aan het schoonrijden zijn en diverse eenlingen al dan niet met stok. Ook vallen-

de of reeds gevallen figuren komen voor en bovendien een arrenslee met paard en sleden waarop een vrouw of kind die dan voortgeduwd worden

door een schaatsende persoon. Bij Gauke Bootsma in het Eerste Friesche Schaatsmuseum ligt een vergelijkend paar zoals hierboven beschreven. De gravures zijn geheel gelijk, de schaatsen zijn van het model Wicher de Salis en hebben dus geen zwanenkopje. Indien er verzamelaars zijn die ook een dergelijk paar bezitten dan hoor ik dat graag, ook indien iemand meer over deze schaatsen kan vertellen. Bij een eerstvolgende gelegenheid zal ik de schaatsen meenemen en uitstellen.

Matthy van Klaveren

Zwaantjesschaatsen

Van jongs af aan was ik een schaatsfanaat. Mijn vader heeft mij het mij geleerd op "blokzeilers". Zodra ik de slag een beetje te pakken kreeg, moesten dat noren worden, onderbindnoren nog vanwege de geringe inhoud van mijn portemonnee. Ik sloeg geen schaatstocht over. Ook toen ik dienstplichtig werd, gingen de noren mee naar de kazerne. Dat was mijn geluk, want juist in die winter (14 februari 1956) werd er een Elfstedentocht uitgeschreven. Bij de aanmelding in hotel 'De Groene Weide' liet ik mij direct inschrijven als lid van de Elfstedervereniging, waar ik in 1985 en 1986 nog veel plezier aan beleefde. Naarmate 'de noren' beter werden, steeg mijn waardering voor die oude 'houtjes'. Het duurde niet lang of familie en vrienden wisten dat ik oude schaatsen verzamelde, wat de groei van mijn collectie sterk bevorderde. In die beginjaren kon je nog regelmatig leuke vondsten doen op rommelmarkten en dat tegen zeer schappelijke prijzen. Mijn vrouw, die mij enthousiast hielp bij mijn speurtochten, wilde mij eens in de decembermaand verrassen en plaatste stiekem een paar kleine advertenties met de oproep: 'Schaatsverzamelaar zoekt een paar krul-schaatsen'. Toen er inderdaad telefoontjes kwamen, moest ze wel open kaart spelen en gingen we samen de boer op. Ik kan daar nog talloze smakelijke verhalen over vertellen, het leverde vele leuke schaatsen op waaronder zelfs drie paar prachtige krul-schaatsen. De verzameling groeide en groeide en ik werd lid van 'De Poolster'.

Exposities volgden, er werd wat gekocht, wat verkocht en wat geruild. Onze kamer werd te klein, de schaatsen werden stoffig, dus werden ze schoongemaakt en netjes ingepakt in dozen. Er kwamen ook niet zo veel nieuwe bij. De dozen verhuisden naar zolder en werden daar ordelijk opgesteld. Na verloop van enige jaren had ik daar toch geen vrede mee. De schaatsen werden weer uitgepakt en ik selecteerde een klein aantal met de bedoeling die toch weer in de huiskamer uit te stallen. Maar dan hield ik toch nog ruim 200 paar over. Na enig overleg met de redactie heb ik die toen in Kouwe Drukke aangeboden, met de toezegging, dat wie alle 200 paar in één keer zou kopen er 100 paar gratis zou krijgen. Binnen 14 dagen was de hele collectie in handen van een mede-Poolsterlid overgegaan. Van de opbrengst kocht ik een vitrinekast en er bleef nog geld over. Toen volgde de Poolsterveiling in 2003. Ik had besloten te bieden op een paar zwaantjesschaatsen, maar persé niet méér in te zetten dan ik van de opbrengst van mijn verzameling had overgehouden. De prijs ging snel omhoog en ik redde het net om binnen mijn budget te blijven. Uiteindelijk had ik 200 paar schaatsen geruild tegen een vitrinekast en een paar zwaantjesschaatsen. Ik ben er happy mee.

Wim Klein Schiphorst

Drie generaties Kingma bezoeken de Elf Steden

Al voor de eerste officiële Elfstedentocht van 1909 hebben vele mensen de Elf Steden bezocht. In de strenge winter van 1890/91 hebben zelfs meer dan 500 Friezen dit waagstuk ondernomen. Kastelein Jan Heslinga te IJlst heeft de namen van 221 mannen en 6 vrouwen op een lijst bijgehouden. Op 25 december 1891 werd die lijst gepubliceerd in de Nieuwe Sneeker Courant. Hierop komen we ook de namen tegen van Bruin L. Kingma en Homme J. Kalma (zwagers). De twee mannen hebben de tocht op vrijdag 26 december 1890 (2de Kerstdag!) vanuit Mantgum ondernomen. Mantgum ligt halverwege Leeuwarden-Sneek en via de Mantgumervaart komt men op de Zwette. Op een goede ijsvloer hebben ze de tocht "om de Zuid" in ruim 18 uur volbracht. Gezien de tijd, hebben beiden er een zeer rustig pleziertochtje van gemaakt. Onderweg is ruimschoots tijd genomen om de "inwendige mens" te verzorgen.

Als bewijs was het gebruikelijk de kasteleins in de elf steden om hun handtekening te vragen. Dit zal wel niet al te veel problemen hebben opgeleverd want het ijstoerisme bracht veel geld in het laatje. De loopplank werd er zelfs voor uitgelegd.

Wat opvalt aan het staatje is dat de doorkomsten niet zijn afgetekend door kasteleins. Zeer waarschijnlijk is het staatje achteraf opgesteld.

Het voorbeeld van Bruin werd nagevolgd door zijn zoon Luitzen. Deze deed op 27

januari 1917 als wedstrijrijder mee aan de derde Elfstedentocht en werd 23-ste. Lieuwe Kingma, een zoon van Luitzen deed mee aan de tocht van 1929. Hij moest na de tocht vier dagen thuis blijven omdat hij nauwelijks iets kon zien. Gevolg was wel dat hij voor de tocht van 1933 van zijn baas geen vrij kreeg.

Theodoor van der Kooi

bronnen:

- Leeuwarder Courant 18 januari 1982

- Leeuwarder Courant 22 februari 1985

*San ises per Schaatsen door
Elfsteden bezocht door
Bruin L. Kingma en
Homme J. Kalma
Mantgum*

Opende 26de December 1890.

<i>Vertrek van Mantgum</i>	<i>5.30 uur</i>
<i>Sneek</i>	<i>7.00 uur</i>
<i>Ylst</i>	<i>7.30 uur</i>
<i>Stien J. de Jong</i>	<i>9.00 uur</i>
<i>Stavoren F. de Vries</i>	<i>11.00 uur</i>
<i>Olindabergen W. de Boer</i>	<i>11.10 uur</i>
<i>Dokkum J. de Vries</i>	<i>1.00 uur</i>
<i>Bofward. W. de Vries</i>	<i>2.00 uur</i>
<i>Harlingen B. de Vries</i>	<i>3.15 uur</i>
<i>Francher. L. de Vries</i>	<i>4.45 uur</i>
<i>Leeuwarden W. de Vries</i>	<i>6.00 uur</i>
<i>vertrek</i>	<i>7.00 uur</i>
<i>Dokkum J. de Vries</i>	<i>9.30 uur</i>
<i>Leeuwarden L. de Vries</i>	<i>11.00 uur</i>
<i>vertrek</i>	<i>11.50 uur</i>
<i>San kamet Mantgum</i>	<i>13.15 uur</i>

Programmaboekjes

Als kleinbehuide schaatsverzamelaar beperk ik mijn verzamelwoede grotendeels tot papier. Drie stukjes beschreven karton reken ik in mijn verzameling tot de pronkstukken: de "programmaboekjes" van het eerste officiële wereldkampioenschap schaatsen dat de Amsterdamsche Sport-Club in 1889 organiseerde op de ijsbaan achter het Rijksmuseum. De kaartjes meten elk niet meer dan elf bij zestien centimeter, maar zijn voor mij desondanks van onschatbare waarde. Misschien niet in geld, maar wel in zeldzaamheid. Wat de "black penny" is voor de filatelie (de eerste postzegel ter wereld), zijn deze drie kaartjes voor het hardrijden: ze markeren het begin van de georganiseerde internationale wedstrijdssport.

Ik kreeg de kaartjes ooit van oud-schaatser Lex Haag. Ik interviewde hem in 1985 als oud-hardrijder die in de jaren twintig tot de nationale schaatstop behoorde. In 1925 en 1926 had hij zelfs aan de Europese kampioenschappen meegedaan. Tot mijn grote verrassing vertelde Haag me dat hij met zijn broer Han als klein jochie rond 1918 nog schaatsles had gehad van Jaap Eden. De drievoudige oud-wereldkampioen was door zijn vader als "trainer" ingehuurd. Daarmee was Haag vermoedelijk één van de laatsten die de in 1925 in grote armoede en ellende overleden Eden nog op de schaats had zien rijden. De vader van Han en Lex bleek ook zelf een fanatieke schaatser te zijn geweest. Ten bewijze haalde Lex Haag een zilveren horloge tevoorschijn dat

zijn vader ooit gewonnen had. Uit de schoenendoos met schaatsrelikwieën kwamen toen ook de drie kaartjes tevoorschijn. Als Amsterdammer had Haag sr. destijds de wereldkampioenschappen bijgewoond die de Amsterdamsche Sport-Club en later de Amsterdamsche IJclub van 1889 tot 1893 had georganiseerd. Het leukste aan de kaartjes was dat ze nauwkeurig met de hand waren ingevuld. Haag sr. zette daarmee een trend als één van de eerste "meeschrijvers" in de schaatsport. Aardig is dat Haag ook het weer tijdens de wedstrijden heeft genoteerd: zo weten we nu dat tijdens de race over 1 mijl op 9 januari 1889 ("aanvang ten 2 ure") de wind "ZZO 2" was bij een (dooi)temperatuur van 36 graden Fahrenheit. Vanzelfsprekend was ik de hemel te rijk toen Haag me de kaartjes cadeau deed. Voor mij vertegenwoordigden ze een veel grotere waarde dan het zilveren horloge!

Marnix Koolhaas

De halfijzerenschaats

In september 2004 had ik het geluk een paar zogenaamde halfijzeren schaatsen te verwerven. Ze waren gevonden bij de afbraak van een huis in België. Na een flinke opknapbeurt zien ze er nu weer schitterend uit. Dit type schaats markeert de geleidelijke overgang van de houtenschaats naar de geheel ijzeren schaats. Deze ontwikkeling vond plaats vanaf ca.1830 tot ca. 1860. De zogenaamde halfijzeren schaatsen maakte de ontwikkeling van het kunstrijden mogelijk. Door dit soort schaatsen werd het probleem van de bevestiging van de schaats aan de voet gedeeltelijk opgelost. Men vond dat de schaatsriemen het glijden/schuiven van de schoen op de schaats onvoldoende voorkwam. Verder vond men het aanbinden van schaatsriemen te gecompliceerd.

Het vroegste patent voor een halfijzeren schaats was van de Engelsman James Cobbing, aangemeld op 26 januari 1830. Op 13 april 1850 werd door C.W. Wirths uit

Remscheid een patent voor een dergelijke schaats aangevraagd, maar op 31 mei 1850 afgewezen. Argument: het betrof de bevestigingsmethode van Cobbing. Wel werd een patentaanvraag van Eduard Engels voor een halfijzeren schaats op 4 augustus 1850 goedgekeurd.

Blijkbaar heeft Engels een kleine wijziging doorgevoerd.

De halfijzeren schaats werd vrij snel opgevolgd door de geheel ijzeren schaats (metaalen schaats). Met name in Noord-Amerika werden ca. 1850 reeds dergelijke schaatsen gemaakt die een volkomen vaste verbinding met de schoen bezaten, door middel van een klemschroef bevestigd aan de zool en hak.

Graag verneem ik van anderen, die ook een paar halfijzeren schaatsen bezitten, een bericht daarover, 't liefst natuurlijk met een afbeelding en informatie over de maker ervan.

Frits Locher

IJzeren armplaten

Alles wat met de winter te maken heeft verzamel ik. Ik heb een seringenkwekerij in Aalsmeer, gelegen in een natuurgebied dicht tegen de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder en op 500 meter afstand liggen de vliegtuighangars van Schiphol. De oude schaatsen hangen bij mij in de bloemenshuur, verder heb ik in mijn verzameling een seringenslee, priksleeën, stempelhokjes en wandschilderijen.

Maar het meest bijzondere van mijn verzameling is toch wel een stel ijzeren armplaten met nummers erop, die gebruikt werden bij wedstrijden. De plaat werd met

touw om de arm vastgemaakt. Op de armplaten staan de letters Y.A.N. Bij nader onderzoek door Nico Buyze, die bezig is een boek te schrijven over schaats-tochten in Noord-Holland, is gebleken dat deze letters staan voor IJsclub Algemeen Nut en dat deze ijsclub opgericht is in 1895 in de Haarlemmermeer.

De armplaten zijn gevonden in een schuurtje aan de Ringvaart van de Haarlemmer-

meer. Bij navraag van de eigenaar van dit schuurtje blijken deze armplaten o.a. gebruikt te zijn in 1929 bij wedstrijden op deze Ringvaart. Ik ben nog naar het schaatsmuseum in Hindeloopen geweest om te kijken of daar zo iets lag, maar zelfs de heer Bootsma had deze platen nooit eerder gezien.

Zo zie je maar dat zo'n stel armplaten heel wat historie herbergt.

Maarten Maarse

Twentse krulschaatsen

De Twentse krulschaats heeft naar mijn mening een sobere maar markante uitvoering zonder enige versiering of franje. Net zoals de Twentse boerderijen, die sober zijn uitgevoerd en weinig of geen versieringen kennen.

Het ijzer is aan de achterkant met een verticale of soms horizontale schroef aan het hout bevestigd.

Het ijzer van mijn Twentse krulschaatsen is zo'n 3 mm dik.

De krul is plat uitgesmeed dat wil zeggen van de zijkant is de krul goed zichtbaar maar van de voorkant zie je alleen de dikte van het ijzer. De

hals van de krul kent geen enkele versiering of bewerking, wel is het uiteinde vaak met een klein krulletje afgewerkt.

Schaatsen in

Twente heeft zich in het verleden afgespeeld in de lager gelegen gebieden waar 's winters de weilanden onder water liepen als de riviertjes buiten hun oever traden.

Van de Twentse steden is Almelo laag gelegen en veel regenwater van andere dorpen en steden wordt dan ook via Almelo en dan via de rivier de Regge afgevoerd. Mijn Twentse krulschaatsen komen dan ook alle uit de ruime omgeving van Almelo.

Wim Molenveld

Keramisch "glijden"

Hoogovens Industrial Ceramics (HIC) ontwierp in 1989 een keramische schaats.

In 1991 ben ik er in geslaagd om als testpersoon voor deze schaatsen te mogen fungeren.

Enkele malen per week draaide ik mijn rondjes op de ijsbaan om te trainen voor de alternatieve Elfstedentocht op de Weissen-see in Oostenrijk. Begin februari 1991 was het zover en reed ik mijn koudste alternatieve Elfstedentocht tot nu toe, met nauwelijks ingereden schaatsen (ronding 21) met langlaufschoenen (een niet alledaagse combinatie).

De temperatuur die dag schommelde tussen de 25 en 28 graden onder nul. De kwaliteit van het ijs was redelijk (echt elfstedenijs) met op sommige plekken erg veel scheuren. Vanwege de lage temperatuur werd door de organisatie besloten het tijdstip van het ingaan van de laatste ronde met een uur te vervroegen (dit om mogelijke bevriezingen te voorkomen), hetgeen voor mij betekende dat ik na 175 km te laat "binnen" was om aan de laatste ronde te beginnen.

Dat was balen, temeer daar ik absoluut geen last had van de lage temperatuur.

Het testverslag van mij aan HIC: de schaatsen waren ondanks enkele valpartijen heel gebleven. Het lijkt erop dat je met dit type schaats minder snel in een scheur blijft hangen. De "ijzers" maken wel enig lawaai.

In totaal heb ik 600 km (waarvan 400 km op natuurijs) met deze schaatsen afgelegd (voorzover mij bekend de langste afstand op natuurijs). De "ijzers" waren nog steeds scherp en op een minuscuul stukje na nog ongeschonden. Uiteindelijk, nadat de "ijzers" toch geslepen waren vond ik dat het wat stroever liep en ben ik uiteindelijk weer overgestapt op staal.

*Nora de Nas (werkzaam bij Corus, voorheen Hoogovens)
nog steeds actief schaatster*

Van een oude makker

fles jenever kwam uit de tas en betekende dat we de avond wel door zouden komen. Per slot viel er veel te bespreken over communicatieproblemen op het werk, over het weer, over hinder van die ene dienstauto die de weg voor zijn huis onveilig maakte en over de pastoor die niet met zijn

Het was op een avond in februari 1964. Has, de kwekerijbaas die niet alleen boompjes voor mijn onderzoek verzorgde, maar ook oog had voor het welzijn van een jonge onderzoeker, verscheen bij de achterdeur. Een bruine linnen tas werd op de keukentafel gezet.

Ik schonk koffie in, terwijl hij zijn groene jas met uitpuilende zakken over de uitgevouwen krant deponeerde. Er stond een verhaal in die krant dat het mis was met de winter en dat we aan schaatsen niet meer zouden toekomen. Has voelde met me mee en zei dat dit erg vervelend was, maar mijn deelname aan die verschrikkelijke Elfstedentocht van het jaar daarvoor moest mij toch wel wat minder gretig hebben gemaakt.

Hij haalde een zak met eieren uit de tas voor het hoogzwangere vrouwtje. Buiten het jachtseizoen leverde de kwekerij schadelijk wild en hij toverde een konijn tevorschijn dat zich die middag nog aan de naalden en knoppen van grove dennen had te goed gedaan. De koffie was snel op. Een

handen van de huishoudster af kon blijven. Na de nodige glaasjes kwam Has tot de zaak. Hij wist dat ik begonnen was met het verzamelen van oude schaatsen.

Uit een zak van zijn jas haalde hij iets dat in kranten verpakt was. Op een verjaardag bij familie in Putten had hij een paar oude schaatsen uit de schuur meegekregen.

Krulschaatsen, van een type dat veel weg heeft van de "Bergambachter", maar ook met duidelijke variaties daarop. De schenkel is met een schroef bevestigd. Het ijzer 5 mm. dik en de vioolvormige voetstapel 20 cm. lang. Een kleine schaats dus. Helaas geen merktekens, alleen een pleister met de meisjesnaam "Renske" verraadt iets van oorspronkelijke gebruikers.

Naspeuringen leverden weinig op. De familie had weinig affiniteit met schaatsen. Niemand wist wie Renske was.

Has en ik hebben nog jarenlang op Renske gedronken en haar schaatsen vormen het hart van mijn verzameling.

Leffert Oldenkamp

De schaatsen van de Koningin van Engeland

Het is alweer ruim vijf jaar geleden dat we met de voorbereiding bezig waren van onze eerste veiling. Dat was de veiling van de schaatscollectie van Jan van de Arend uit Berkel. Vanuit Oestgeest, waar Matty van Klaveren, Jitse Hotsma en natuurlijk Wiebe Blauw al op mij zaten te wachten werd de reis vervolgd naar Berkel. In de auto werd ons plan de campagne gemaakt, we zouden allen afzonderlijk een prijs per kavel schatten en deze bij Wiebe thuis met elkaar vergelijken om zo tot een aankoopprijs voor de gehele collectie te komen. In Berkel werden we hartelijk ontvangen door Jan en na de koffie kwamen al gauw de augurkendozen op de bijzettafel, met daarin zes tot acht paar schaatsen. Voordat we echter begonnen met prijzen, vertelde Jan dat hij één paar schaatsen uit de collectie had gehaald, want daar had hij een bod op gekregen van tienduizend gulden, geboden door een Canadees. Jan beweerde dat hij kon aantonen met papieren, dat de Koningin van Engeland daar op had geschaatst. Er stond een stempel in het glij-ijzer dat het bevestigde. Wij keken elkaar eens aan met de gedachte, is dat wel waar? Op het eind van onze calculatie vroeger we Jan dat bijzondere paar schaatsen eens te laten zien. De schaatsen vielen mij een beetje tegen, het

waren een paar Engelse kunstschaatsen, met een ingelegd teenplaatje van zilver. Het stempel loog er niet om en ik citeer: Marsden Brothers Skates manufacturers by special appointment to her Majesty & the Royal Family Sheffield

Mijn gedachten gingen meteen uit naar een paar schaatsen welke ik eens op een verzamelmart in de Veemarkthallen in Utrecht had gekocht voor 125 gulden. Het zijn Whittlesea-runners of Go-ahead-schaatsen, jawel met hetzelfde stempel. Ook het zilveren teenplaatje ontbreekt niet, waarvan ik het zilveragehalte heb laten testen door een oudcollega die met een elektronenmicroscoop werkte. Het was wel niet zo'n hoog percentage zilver, maar er zat zilver in. Ik vond mijn schaatsen vele malen mooier dan die van Jan en rekende mij in gedachten al rijk. Wij hebben de collectie schaatsen gekocht en Jan het advies gegeven zijn koninklijke schaatsen aan die Canadees te verkopen.

Bart van de Peppel

Van sigarenbandjes naar schaatsen

Het verzamelen heeft van kindsbeen in mijn bloed gezeten. Ik ben gestart met sigarenbandjes, omdat vader sigaren rookte. Alles wat gratis was werd verzameld. Tot ik ging verdienen, en bijna al mijn geld in postzegels heb "belegd." Helaas is het slecht afgelopen met de postzegels. Ik heb nog wel de verzameling Nederland behouden. Daar heb ik tot op heden nog geen afscheid van kunnen nemen, ook al heb ik er al 15 jaar niet naar gekeken.

Ongeveer 20 jaar geleden kwam de zwarte beurs in Vleuten en snel daarna hoorde ik, dat daar leuke spullen werden aangeboden. Ik ben toen regelmatig gaan kijken en kwam bij toeval enkele paren krulschaatsen tegen van... Nooitgedagt. De prijs was 125 gulden. Dat vond ik erg veel, en heb ze laten liggen. De week erop zag ik ze weer liggen, en kreeg van iemand te horen, dat Nooitgedagt nooit krulschaatsen had gemaakt! Maar zo vals als ze waren, bijzonder vond ik ze wel. Ik heb er op geboden, maar kreeg ze niet.

Vanaf toen ben ik naar schaatsen gaan zoeken. Ik sprak een koopman, waarvan ik voor mijn vroegere verzamelingen wel eens iets had gekocht. Hij had nog wel iets voor me liggen.

De volgende week half vijf op, want de beurs begon nog om 5 uur. Daar stond de kraam van de koopman, met een grote berg rommel en erbovenop een paar krulschaatsen, maar geen koopman te zien. Ik heb de schaatsen 20 minuten vastgehouden en eindelijk kwam hij opdagen. Niet

voor niets gewacht. Voor 15 gulden mocht ik ze meenemen. Ik was er vreselijk blij mee en vind het nog steeds de mooiste schaatsen die ik heb.

Helaas heeft deze koopman me geen schaatsen meer kunnen leveren, want 14 dagen later bleek hij te zijn overleden.

En zie nu zelf:

Zijn het geen "mooiers" zoals Cees den Braber zou zeggen.

Ik ben trouwens benieuwd, of een van onze leden de Nooitgedagt schaatsen nu in zijn bezit heeft.

Louis de Rijk

Unieke Yvonne van Gennip-zegel

Met meer dan 4600 schaatsboeken in de kast, zo'n 1000 schaatsspeldjes, vele honderden oude schaatsen en tal van andere schaatsprullaria lijkt het moeilijk om dat ene bijzondere verzamelobject uit je verzameling te pikken om in deze jubileumuitgave van Kouwe Drukke te plaatsen. Toch is het vrij simpel, vaak ook een kwestie van gevoel. Het verzamelobject dat mij het meeste doet, is de speciale postzegel-emissie die Ir. A.M. Reitsema van PTT Post op 2 maart 1988 aan Yvonne van Gennip overhandigde. Bijzonder, omdat het een oplage van slechts vier stuks betreft. Vier postzegels in de vorm van een velletje, gedrukt door Joh. Enschedé en Zonen in Haarlem, de huisdrukker van de PTT, thans KPN. Vier postzegels die vrijwel meteen in de kluis

van de plaatselijke bank verdwenen, en zo naast de drie gouden Olympische medailles van Yvonne kwamen te liggen.

Een half jaar later kwamen Reina en Jan van Gennip, inderdaad de ouders van... , bij ons op visite. Als oud-trainer van dochterlief en later freelance journalist heb ik niet alleen met Yvonne, maar ook met de ouders altijd en nu nog steeds een zeer vriendschappelijke band onderhouden. Een band die er toe leidde dat ik als enige journalist verslag mocht doen van de drie gouden nachten die Reina en Jan voor de buis in februari '88 doormaakten; als enige op de dag dat Yvonne uit Calgary terugkeerde een exclusief interview met haar mocht hebben voor de speciale Yvonne van Gennip-krant van het Haarlems Dagblad.

Jan van Gennip wist dat ik schaatsboeken en dito prullaria verzamelde en gaf me tijdens dat bezoek één van de vier unieke Yvonne van Gennip-postzegels. Hij dacht me daar wel een plezier mee te kunnen doen... Ik had immers een speciale band met Yvonne!

Huub Snoep

Schaatscijfers, tijden, records, ...

Mijn eerste schaatscontact dateert van 24 december 1961. Het kampioenschap van Gelderland te Angeren. Mijn vader nam mij mee op de brommer door de vrieskou. Wat ik me nog kan herinneren is dat ik het ontzettend koud had en ik het schaatsen wel leuk vond, maar niet voor mij: een te koude sport. Een paar genoteerde tijden herinnert me nog aan deze 1e wedstrijd. Een paar jaar later raakte ik mede dankzij de verrichtingen van Ard en Kees steeds meer geïnteresseerd in het cijferen. In een schriftje hield ik alle mogelijke records bij, maar toen ik in een winkel het Schaatsjaarboek van Jan Kleine 1967-68 zag raakte ik helemaal verknocht aan de cijfertjes. Het schriftje met wat tijden kon ik direct de kachel ingooien, want dat stelde niets meer voor. Alle lijsten uit het jaarboek heb ik overgeschreven en waar mogelijk aangevuld met ijsbaan en datum. Bij dit jaarboek bleef het niet, via een oproep in de "Schaatskroniek" kreeg ik toen contact met medecijferers in binnen- en buitenland. Het uitwisselen begon toen pas goed. Eind 1984 kreeg ik de kans om de vrijgekomen plaats in het redactieteam van het "Schaatsseizoen" in te nemen. De verzameling had nu een mooi doel, samenwerken met 6 andere schaatsenthousiasten en het publiceren van een jaarlijks terugkerend statistisch jaarboek. Het verzamelen werd een stuk intensiever en met behulp van de computer worden nu ieder jaar de ranglijsten voor "Schaatsseizoen" vervaardigd. In de afgelopen jaren is mijn interesse

veel breder geworden en mijn verzameling bestaat niet alleen meer uit een verzameling van cijfertjes. Mijn overvolle kamer is gevuld met vele protocols, boeken, videobanden, dvd's, foto's enz. enz. Het mooiste blijft voor mij het verzamelen en werken met schaatstijden en om met cijfertjes te eindigen een overzicht van mijn verzameling. Schaatsboeken >3000, ordners met uitslagen >500, videobanden >600, foto's niet meer te tellen en dan nog diverse speldjes, postzegels en enkele houten schaatsen.

Nol Terwindt

Beelden zeggen meer dan woorden...

Deze stalen noren, "Elfstedenschaatsen" van de firma Nooitgedacht in IJlst, zijn gebruikt door mijn opa. Evenals mijn vader en een aantal andere familieleden, die 's winters om "spek en bonen" reden, een goed schaatser op natuurijs. Hij heeft onder andere diverse Molentochten gereden en een Elfstedentocht.

Deze noren waren de eerste stalen noren gemaakt in Nederland. Het houtje was geschiedenis!

Omdat de potten plat waren was het onderstel niet erg sterk en boog gemakkelijk. Daarom zijn ze maar gedurende een korte periode gefabriceerd.

Er staan schoenen op van het merk "van Haren".

Voor mij een bijzondere schaats, omdat hij afkomstig is uit mijn familie en de overgang van de houten schaats naar de moderne noren symboliseert.

Marianne Timmer

Op zoek naar de mens op of achter de schaats

Soms krijg je een paar schaatsen met een verhaal. Zo zei, het is al jaren geleden, mijn negentigjarige buurman bij het zien van een paar oude Friese en roodgeschilderde schaatsen: "Ik heb nog een dergelijk schaats van mijn opa. Je mag hem hebben." Dan heeft die ene schaats van buurmans opa ineens veel waarde. Je weet dan dat opa Degener Nierop honderdvijftig jaar geleden op die schaatsen rond Ransdorp heeft gereden. Zijn initialen waren in het hout gesneden. Het rood schilderen van de voetstapels was misschien kenmerkend voor de streek Waterland. Zoveel informatie zou je eigenlijk over alle schaatsen moeten hebben.

De schaatsen van bijgaande foto, die circa vijftig jaar geleden het begin van mijn verzameling vormden, roepen alleen maar vragen op. Mag die schaats wel in een verzameling? Wat bezielde de maker?

Met de hand gemaakt, niet voor een schaatstocht te gebruiken en voor de handel ongeschikt. Meer dan vijftig jaar geleden waren oude schaatsen niet zo gevraagd. Mooie 'krullen' of 'zwaantjes' waren voor een luttel bedrag op de rommelmarkt te krijgen. Waarom maakte iemand dan zulke schaatsen? De schenkels waarschijnlijk uit een zaagblad gezaagd en de voetstapels uit zacht hout gesneden. Bij gebruik zouden ze bij de eerste krachtige afzet of bij het eerste scheurtje total loss zijn geraakt.

Voor het oog kunnen ze ook niet wedijveren met 'zwaantjes' op 'krullen'. Met liefde gemaakt, ongetwijfeld, maar wie, waar, wanneer en vooral waarom?

Een stel schaatsen met alleen maar vragen.

Ben Treijtel

De Schaatsenrijder

De bronzen figuur van een jonge jongen met krullend haar, hier als schaatser afgebeeld, past in een hele serie van figuren, alle 14 en 16 centimeter hoog, die ongeveer op het eind van de negentiende eeuw door de firma H. Gladenbeck & Zonen, beeldgieterij in Berlijn, naar modellen van de beeldhouwer Franz Iffland, vervaardigd werden.

Zij hadden tittels zoals De Vijf Zinnen, vijf afzonderlijke figuren, Blindemannetje, waarbij een geblinddoekt kind een ander kind zoekt, enzovoort.

Veel persoonlijke gegevens over de ontwerper Franz Iffland zijn er niet, hij was o.a. op het eind van de negentiende eeuw voor de firma Gladenbeck werkzaam.

De bronzen figuur De Schaatsenrijder is 19 centimeter hoog en het voetstuk van zwart marmmer is 17,5 centimeter hoog. Op de bovenkant van het voetstuk is de naam van de beeldhouwer gegraveerd. De waarde van deze bekoorlijke figuur bedraagt ongeveer 400 Euro.

Fred de Vegt

Gatenschaatsen

Vanaf ca. 1986 ben ik met het verzamelen van schaatsen bezig. Om dat uit te dragen plaatste ik op mijn bureau, in het kantoor dat ik met twee collega's deelde, duidelijk in het zicht een paar schaatsen.

Telkens wel weer een nieuwe aanwinst. De reacties kwamen vanzelf wel los en dat leverde zo nu en dan een paar schaatsen op. Op een zeker moment kwam Ben Stoelhorst binnen, hij zag die schaatsen en zei: 'Ik heb op de vliering ook nog wel schaatsen liggen, mijn vader heeft ze gemaakt met gaten in de ijzers. Ik heb er nog lang op gereden.' Ik had als beginnend verzamelaar nog nooit gehoord van schaatsen met gaten erin, dus ik sloeg al meteen op 'tilt'.

'Nou,' zei ik tegen hem, 'die moet je dan maar eens aan mij schenken voor mijn verzameling. Ze blijven dan goed bewaard, want bij jou liggen ze toch maar te vergaan.' Er ging een hele tijd voorbij maar die schaatsen kwamen maar niet. Als we elkaar tegenkwamen dan zei ik: 'Dag Ben, waar blijven die schaatsen nou?' Dan antwoordde hij steevast: 'Ze liggen nog mooi op de vliering.' Vlak voor zijn pensionering belde hij mij. 'Simon kom eens even aan, want ik heb iets voor je meegebracht.' Hij had de schaatsen, nog verpakt in vergeeld krantenpapier, meegebracht. Ik had zoiets nog nooit gezien, zelfgemaakte schaatsen met een ijzer van 6 mm breed, zodat je er zelfs over baggerijs mee kon schaatsen. Om de schaat-

sen wat lichter te maken waren er gaten ingeboord.

In het boek 'Van Glis tot Klapschaats' van Wiebe Blauw staan deze schaatsen beschreven. Voor degenen die het boek niet in bezit hebben volgt hier de beschrijving:

Maker: Willem Stoelhorst

Zutphen: 12-3-1894

Eindhoven: 1969

Periode: circa 1920

Type: gatenschaats

Stempel: W. STOELHORST

Beschrijving: Stoelhorst is bankwerker van beroep. Na zijn mobilisatietijd in de Eerste Wereldoorlog werkt hij tussen 1918 en 1925 bij de Gelderse Tram. Hij maakt in die periode voor zichzelf een paar gatenschaatsen. Hij verblijft dan in Doesburg of Doetinchem. Ook de houtjes maakt hij zelf. In 1929 gaat hij wonen en werken in Eindhoven. Zijn zoon heeft tot 1952 op door zijn vader gemaakte schaatsen gereden.

PS: Het stempel en datering zijn door mij aangebracht om de herkomst te waarborgen.

Simon Verschueren

Het topstuk van mijn verzameling

Iedere keer als je weer iets hebt bemachtigd waar je lang naar hebt uitgekeken bezit je weer enige tijd een nieuw topstuk. Mijn eerste schaats, een schaats met een roodgelakt vioolvormig houtje en een forse, fraai doorgezette krul, was lange tijd mijn favoriet. Ook toen aan de verzameling intussen vele Hollandse baanschaatsen met steeds weer andere koppen waren toegevoegd. Nog steeds vind ik een robuuste West-Friese schaats van Duitse makelij een topstuk, maar ook mijn paartje Blondin-

schaatsen mag er zijn. En uiteraard ook de zwaantjesschaatsen die alweer meer dan vijftien jaar deel uitmaken van de verzameling. Maar het echte topstuk is en blijft toch het 16e eeuwse schaatsijzer met koolbladmotief, dat ik in het midden van de jaren-90 nota bene helemaal voor niets kreeg en dat ik tot dan slechts kende uit het in 1977 uitgegeven boek *Opgravingen in Amsterdam* (p. 458).

Bert van Voorbergen

Laboranters

In de zomer van 2005 maakten we een rondreis met de auto en caravan door Finland en Zweden. Voorafgaand aan deze lange tocht door het hoge Noorden hebben we tien dagen in de tuin van onze zoon gestaan. Hij woont in Hyvinkaa, zo'n 50 km boven Helsinki. Omdat het elke dag schitterend weer was, zaten we veel buiten. Elke dag kwam daar een man langs met zijn hond. We raakten aan de praat, en hij vertelde dat hij in de ijshockeyselectie van Finland had gezeten en we kregen zijn schaatsen cadeau. Per-Olaf was zijn naam. De man was heel erg geïnteresseerd in mijn hobby. Onze verdere reis bracht ons ook nog naar Pyhajoki, waar een openlucht-museum is. Daar hingen wel vier stel oude Finse schaatsen aan dunne touwtjes aan de muur. We konden dus alleen maar foto's maken. Daarna zijn we nog naar Santa Claus in Rovaniemi geweest, waar natuurlijk alleen maar ski's zijn vanwege de vele sneeuw daar.

In Zweden belandden we ook in Mora aan het Siljanmeer, waar 's winters veel Nederlanders komen schaatsen. Onderweg hebben we diverse Loppis (rommelmarkt aan huis) bezocht. Soms was het niks, maar af en toe vonden we ook een paar mooie schaatsen. Onderweg, de regen viel met bakken uit de lucht, kwamen we weer langs een loppis.

De eigenaar wist zeker dat hij oude schaatsen had, maar kon ze niet onmiddellijk vinden. Na langdurig zoeken kwam hij toch met enkele paren te voorschijn.

En zo reden we heel Zweden door, weer richting huis. Onderweg belde onze zoon met de mededeling dat Per-Olaf, de oud-ijshockeyinternational, twee paar Nurmischaatsen voor ons had gevonden.

Toen we weer thuis waren kregen we een e-mail van Per-Olaf met als bijlage een paar foto's met schaatsmodellen. Hij vroeg ons of we deze schaatsen ook wilden. Het waren Laboranters! Uiteraard hebben we direct gereageerd, en onze zoon heeft ze samen met de Nurmis opgestuurd. De schaatsen arriveerden op zaterdag 1 oktober om tien uur, dus op de dag van de najaarsbijeenkomst van de Poolster.

Deze reis was goed geslaagd en we zijn nu in het bezit zijn van een paar Finse schaatsmodellen.

Teun Wanink

Kinderschaats

Toen ik met verzamelen ben begonnen, kreeg ik van veel mensen tips en aanwijzingen. Zo ook het volgende advies: 'Als je oude kinderschaatsen ziet, altijd kopen, want het is een wonder dat deze er nog zijn na al die jaren dat de hele familie hier op heeft leren schaatsen'.

Op een dag gingen wij naar een vlooiemarkt bij ons om de hoek. En ja hoor, daar lagen oude kinderschaatsen. Gevraagd wat deze moesten kosten: '€ 30,00'. Vergelijken met alle rommel die er te koop was vond ik dat veel geld. Wij verder gekeken en zo kwamen wij ook andere, nieuwere modellen, schaatsen tegen. Deze waren in verhouding veel duurder. Na een rondje te hebben gelopen kwamen we weer bij de kraam met de kinderschaatsen. Na wat onderhandelen kreeg ik de schaatsen mee voor € 22,50, want de riempjes waren niet compleet en zo had ik er toch niets aan. Alsof ik ze zou gaan gebruiken! De koopman gaf nog een tip dat je riempjes in elke kringloopwinkel kon kopen. Van deze korting heb ik nog een paar schaatsen kunnen kopen. Twee vliegen in een klap dus.

Er stonden geen aanwijzingen op hout en metaal om te kunnen zien wie de maker was. Het hout was duidelijk rood geverfd, weliswaar was dit voor een groot deel weggesleten in de loop der jaren, met name aan de zijkanten van onderzijde van het hout. Echt schaatsen lukte de kinderen blijkbaar niet met deze schaatsen.

Nu las ik in Kouwe Drukke nummer 11 een artikel van Teun Wanink over de Nieuwkoopse schaatsenmaker De Rooy. Getoond wordt een foto van een kinderschaats precies zoals ik deze in mijn bezit heb. Nou, voor mij is dit een bijzondere schaats die eruit knalt bij mijn andere kinderschaatsen.

Edith Wassenaar

Een virus dat niet overging

Als Leidenaar wonend in een gebied van meren en sloten was schaatsen een vanzelfsprekendheid. Schaatsen betekende wachten op een winter en af en toe met de buurman naar de Haagse HOKY. De winter van 1963 was bepalend voor mijn schaatshobby. Bijna drie maanden lang schaatsten we iedere dag. Wat wil je nog meer. Ik schaatste op donkere kunstschaatsen die recht waren geslepen, zodat je meer vaart kon maken. Tochten rijden met mijn vader was afzien vanwege het slechte ijs.

De beelden in het televisiejournaal van de Elfstedentocht 1963 waren indrukwekkend. Dat was ongelooflijk. Dat mensen dat konden. Ik kon toen niet geloven dat ik dat zelf ook nog eens zou kunnen meemaken. Een dag vóór mijn verjaardag op 3 maart kreeg ik mijn cadeau al, echte noren! Dit omdat men op twee maart dooi aan-

kondigde. Zo lang was de winter!

In 1985 kreeg ik de kans 'om een keer mee te doen' zoals ik dat toen zei. Na uren wachten in de kou kreeg ik eindelijk een startnummer voor de Elfstedentocht. Ik was dolblij, ondanks het feit dat ik zou moeten starten in de laatste groep.

Toen ik de hal stond zag ik al bijna de eerste deelnemers binnenkomen. Met al dat water op het ijs dacht ik dat we niet ver zouden komen. Ik kwam toch nog in Dokkum aan. Nadat ik mijn stempel had gehad werd mij geadviseerd te stoppen. Met de beelden van 1963 nog in mijn hoofd ben ik gestopt. Later kreeg ik hier 'historisch' spijt van.

Het volgende jaar kreeg ik mijn 'revanche'. Daar lag ook het startpunt van mijn schaatsverzameling, het verzamelen van Elfstedenboeken en schaatsen met de handtekeningen van Elfstedenwinnaars. Ook schaats

ik sindsdien één keer per week.

Wouter van Welzen

Rijm Enkhuizen-Stavoren

Dit rijm is gemaakt door de Heer D. Bosch. Bosch is woonachtig in Enkhuizen en wij hebben op dezelfde school gezeten. Het schrijven van rijmen is zijn liefhebberij, maar hij doet dit alleen bij bijzondere gebeurtenissen.

Zo maakte hij in 1996 een rijm over de zo dramatisch verlopen toertocht Enkhuizen-Stavoren vice versa, de tocht waar de pers achteraf zo negatief over berichtte. Na de tocht heb ik voor de ijsclub een fotootonstelling gemaakt en toen heb ik dit rijm van de Heer Bosch gekregen.

Arie van der Werf

Enkhuizen-Stavoren

Plotseling een schaatsbe-
richtje
een toertocht over 't ijs-
selmeer
iedereen wil er aan mee-
doen
want dat komt direct niet
weer.
Velen weten niet wat 't
inhoud
op de schaats over de zee
en aan 't einde van de dag
blijkt
't zit voor velen lang niet
mee.
Kleine, maar ook grote
wonden
maken deel uit van 't
geheel
menigeen der toertocht
rijders
zien aan 't einde groen en
geel.
Rode Kruis, politie, heli's
brandweerlieden, ambu-
lance

De schoolplaat

Op een zaterdagmiddag loop je een prentenantiquariaat binnen op zoek naar een leuke aanvulling voor dat andere verzamelgebied: Sinterklaas. Tot je verrassing stuit je op de schoolplaat van Piet van Geldorp met een prachtig schaatstafereel. Zo'n middag verloopt dan ineens heel anders dan je had voorgesteld. Na wat wiken en wegen, de plaat was natuurlijk te duur, ga je naar huis met een schitterende en onverwachte aankoop.

Deze platen werden gebruikt bij het werkelijkheidsonderwijs. Vermoedelijk is de plaat in 1925 uitgegeven door uitgeverij Malmberg. In die tijd zag je dit beeld op het ijs. Het is de werkelijkheid, want daartoe kreeg de schilder de opdracht. Kijk maar eens mee.

Het landschap: Is het Friesland, of Zuid-Holland? De omgeving geeft weinig aanknopingspunten. De boerderij is misschien toch eerder Hollands dan Fries. Maar te oordelen naar de klederdracht van het jonge paar op de voorgrond moet het Noord-Holland zijn.

De schaatsen: Twee van de volwassenen rijden op Wichers-de-

Salisschaatsen, maar met verschillende bindingen! De jonge man in klederdracht en een meisje op de achtergrond rijden op krujschaatsen.

De kleding: Zien we nog wel eens iemand schaatsen met een hoed op? Ook bij de wat sportiever geklede jongelui op de achtergrond schaatst en meisje in een jurk! En jawel, er rijdt ook een pater in vol ornaat rond. Malmberg was tenslotte een rooms-katholieke uitgeverij!

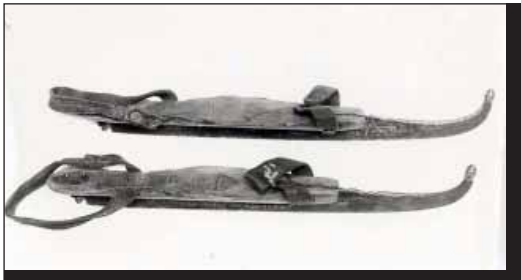
Er is nog wel meer te kijken! Prenten laten ons zien hoe het ambachtelijk gemaakte kunstwerkje 'schaats' werd gebruikt!

Jan de Wit

Breinermoor/KHS

Dertig jaar geleden, toen ik me bewust werd dat ik schaatsen wilde verzamelen, vond ik op de rommelmarkt in Groningen een paar hele oude schaatsen met daarin het merk: KHS. In die tijd wist men niet waar deze schaatsen vandaan kwamen. Buttingha Wichers rekende deze Brennermoorsche schaats in zijn boek 'Schaatsenrijden', dat verscheen in 1888, tot de 'gewone Hollandsche schaats'. Ook de toen al beken-

de kenner van oude schaatsen Anrie Broere wist ze niet 'thuis' te brengen: ze kwamen misschien wel uit Amerika.

Door toeval kwam ik echter in het bezit van een paar schaatsen met in de schenkel geslagen 'Breinermoor'. Ik dacht direct aan een plaatsnaam. De PTT bracht hulp en duidde de Ost-Friesche plaats nabij Leer aan. Op een zaterdag in 1978 ben ik met deze schaatsen op goed geluk naar Breinermoor gereden. Het bleek een gehucht te zijn; gelijk bij het binnenrijden van het dorp zag je ook het eind! Gelukkig zag ik een oude vrouw bezig met het schrobben van de straat. Ik ben uitgestapt en hield haar de schaatsen onder de neus met de vraag of zij

wist waar deze gemaakt konden zijn. Zij keek verbaasd en zei toen: 'Ja, hier in dit huis!' In dat huis woonde zij met haar man Bernhard Krämer, die smid was. Vanaf 1897 werden hier in de smederij de Breinermoorse schaatsen gemaakt.

De heer Krämer, geboren in 1912, raakte aan het vertellen en liet op een gegeven moment de naam Koert Harm Schmidt vallen... Deze bleek de maker te zijn van de sierlijke Breinermoorse schaats van het merk 'KHS'. De vader van Krämer, Reinhard, heeft in het verleden de rechten overgenomen voor het maken van de KHS-schaats. Toch zijn er daarna vanwege de goede naam die de KHS-schaats had, veel schaatsen ook fabrieksmatig nagemaakt. Het paar op de foto is volgens Bernhard Krämer gegarandeerd gemaakt

door Koert Harm Schmidt zelf.

De vermaarde schaatsenmaker ligt begraven in Breinermoor. Met Krämer, die inmiddels is overleden, heb ik het graf bezocht. Op de totaal verweerde steen staat vermeld:

Koert H. Schmidt
Schlittschuhfabrikant
Geb. den 4. Januar 1793
Gest. Den 22. Januar 1856

Wat het verzamelen van schaatsen zo interessant maakt is niet het hebben van veel exemplaren, maar het verhaal er achter, het ontdekken van de bron.

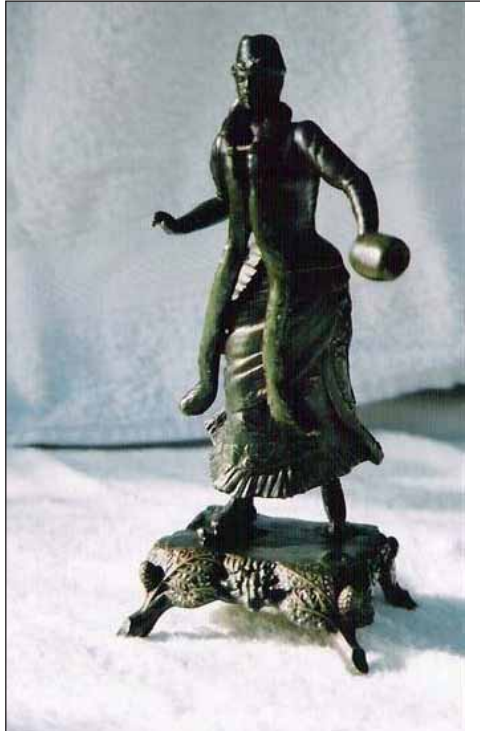
Wiebe Wijnga

Over de verwerving van dit beeldje

Twintig jaar ben ik nu bezig met de schaatshobby. Op markten let ik altijd op of er ook beeldjes zijn met schaatsters. Op een van mijn fietstochten afgelopen september liep ik in de buurt van Steenwijk een winkel binnen. Ik stelde aan de eigenaresse de gebruikelijke vraag of ze oude schaatsen of andere winterse voorwerpen had. En zowaar, in de vitrine stond een 100 jaar oud bronzen beeldje afkomstig uit Brussel! Na enig onderhandelen werd de koop besloten.

Het leek mij leuk om dit beeldje op de najaarsbijeenkomst in Lelystad aan andere verzamelaars te laten zien. Graag wilde ik weten of ik een goede koop had gedaan, ook was ik niet weinig trots op mijn aanwinst. Bij het inrichten van mijn tafel gebruikte ik boxen om mijn foto's en ander materiaal tegenaan te zetten. Doordat de boxen steeds lichter werden door het uitpakken gleden deze van de tafel. Ook het beeldje viel op de grond. Helaas was er een stukje van de sokkel afgebroken. Mijn dag was dus een beetje bedorven.

Ik heb nog aan Wiebe Blauw en René Diekstra mijn aanwinst laten zien en ze vonden dat ik een goede aankoop had gedaan.

Dat maakte mijn dag toch weer goed.

In Heerenveen heb ik bij een juwelier mijn beeldje laten solderen, hij dacht dat het ging om een Franse voorstelling van de uitbeelding van de winter. De val van de schaatserijder was dus uiteindelijk toch nog erg meegevallen!

Tot zover mijn belevenis van een recente verwerving.

Sybolt Woudenberg

Zweedse kunstschaatsen

Al lange tijd heb ik deze prachtige kunstschaatsen in mijn bezit. Ik kocht ze in het begin van de jaren tachtig op een antiekbeurs in mijn woonplaats Duiven. Ik kocht ze samen met een oud sleetje. Dat sleetje heb ik niet meer, het is al lange tijd in het bezit van een andere verzamelaar.

Over deze kunstschaatsen kan ik helaas niet zoveel vertellen, maar ze komen vrijwel zeker uit het zuiden van Zweden. Daar zijn ze vermoedelijk ook gemaakt bij "B&O LIBEL" te 'Rosenfors', dit staat ingegraveerd op beide kunstschaatsen.

Ik ben ook in het bezit van een paar eenvoudige Zweedse kunstschaatsen, die qua vorm overeen komen met de eerstgenoemde kunstschaatsen.

Op het voetblad van deze schaatsen staat ingegraveerd: 'B&O LIBERGS FABRIKS A-B ES-KILSTUNA'. Wellicht moet 'LIBEL' op de afgebeelde schaatsen dan ook 'LIBERGS' zijn, maar dat is niet te lezen. Wat opvalt, is dat het achterste deel van het glij-ijzer hol is geslepen, de rest niet. Het gehele voetblad is vervaardigd van messing. Verder is te zien dat het leer fraai is afgewerkt met rode stof, het voorste gedeelte is aan de randen met zachte grijze beharing afgezet.

Waar deze bijzondere kunstschaatsen in gebruik zijn geweest, in welke streek of

provincie is mij onbekend. Mogelijk dat ze bestemd zijn geweest voor het Noordelijk deel van Zweden, gezien het fraaie uiterlijk van de kunstschaatsen. Je denkt dan aan Lapland, maar of daar in het verleden in de winter voor het plezier aan kunstrijden werd gedaan valt te betwijfelen.

Leo Wouters

Ijszeilen op de Gouwzee

Schaatsen verzamelen blijft natuurlijk de hoofdzaak van de leden van De Poolster. Daarnaast zijn er leden die zich ook op aanverwante zaken toeleggen zoals medailles, boeken, tochtverslagen, e.d. Er zal voor een ieder wel een binding zijn met het ijsvermaak. En juist als het zo'n echte koude winter is lopen wij extra warm voor onze hobby. Zo voel ik mij aangetrokken door autobiografieën over reizen door erbarmelijke en eigenlijk ontoegankelijke oorden als Antarctica en de Noordpool. Mooi leesvoer voor de zomermaanden.

Er is nog een ander onderwerp waar de meeste leden niet zo bij stilstaan.

Dat is ijszeilen. Maar dan met die romantische klassieke schuitjes.

Zij waren in vervlogen tijden voornamelijk het vervoermiddel om afgelegen en geïsoleerde streken te bereiken. Als de Gouwzee was dichtgevroren was er behoefte aan verbinding met het eiland Marken. Voornamelijk vanuit Monnickendam werd het eiland bevoorrad en werden er passagiers vervoerd.

Een 15 jaar terug kon de Vereniging Oud Monnickendam 14 klassieke ijschuiten overnemen van een verzamelaar. Zij heeft toen de Stichting

IJsschuiten de Gouwzee opgericht en daarin de schuitjes ondergebracht.

In deze verzameling zijn er een paar die weer terug zijn in het gebied waar ze oorspronkelijk gebruikt werden. Nu dus alleen voor plezier "terug op het nest".

Er is veel werk te doen om deze schuiten in hun oorspronkelijke staat te behouden. Dat doen mensen die een emotionele band hebben met dat verleden of zich hoe dan ook verbonden voelen met de historie van ijszeilen.

Jaren terug heb ik mij aangemeld als vrijwilliger voor het onderhouden ervan en zaterdagmorgens gaan we dan aan de slag.

Heb ik jou belangstelling gewekt voor dit onderwerp?

In een volgende Kouwe Drukke zal ik er wat uitgebreider op ingaan.

Wim van Zanen

Ijskoude passie

Wanneer mijn passie voor het verzamelen van eigenlijk alles wat met schaatsen te maken heeft is begonnen weet ik niet meer precies. Het zal in ieder geval na 1986 zijn geweest. In de winter van 1986 ben ik weer schaatstochten, in de omgeving van Amsterdam, gaan maken. Om mijn conditie te verbeteren ben ik die zomer aan conditietraining gaan doen. Daar leerde ik een leeftijdgenote kennen die me meetroonde naar een schaatsvereniging. Ik was geen talent en te oud, maar ik was gegrepen door het schaatsen. Eerst vooral op en later ook naast de ijsbaan.

Wat de eerste objecten in mijn verzameling waren weet ik echt niet meer. Het kan zijn dat het de publikatie van Henk Raaff, *Onder nul. Een kleine schaatscursus* is geweest. In de negentiger jaren is het verzamelen in een stroomversnelling geraakt. De eerste keren verliet ik de Verzamelbeurs in Utrecht met tassen vol kinderboeken. Antiquariaten, boeken-, verzamel- en rommelmarkten waren en zijn nog steeds mijn jachtterrein. Stapels tijdschriften, vaak tot grote verwondering van de verkopers, neem ik geduldig door. Rijen ongesorteerde boeken, bakken vol prentbriefkaarten jagen mij geen angst aan. Ik neem en heb de tijd, wat ik vind is leuk. Boeken, kranten, krantenknipsels, tijdschriften, prentbriefkaarten, folders, prenten, suikerzakjes, alles maar dan ook alles waar maar op geschaatst wordt of verwijst naar schaatsen, past in mijn collectie. Het hoeft niet duur en oud te zijn. Ik koop zelfs levensmid-

delen als er een doosje of wikkel om heen zit met een schaatstafereel. Mijn laatste score: de ijsmuts die ik vroeg en gratis kreeg bij telecomaandbieder Telfort. Familie, vrienden en collega's kennen mijn "afwijking" en komen aanzetten met aanwinsten.

Het is symbolisch dat het jubileumnummer opent met een bijdrage van langstzittende redacteur Anrie Broere en eindigt met een bijdrage van de redacteur die in de zomer van 2004 is aangetreden.

Marianne van Zuijlen

Kouwe Drukke

Kouwe Drukke is een uitgave van de Stichting "De Poolster", verzamelkring van schaatsen en winterse objecten, en verschijnt driemaal per jaar.

Abonnement € 23 per jaar, inclusief verzendkosten en de kosten van de jaarlijkse bijeenkomsten.

Misdrukken, bezorgfouten of iets dergelijks a.u.b zo snel mogelijk doorbellen naar:

Anrie Broere, tel. 0316 223081

Redactie-adres

Anrie Broere
Schaepmanstraat 5
6941 CD Didam
acbroere@hetnet.nl

Redactieleden

Anrie Broere (hoofdredacteur)	tel. 0316 223081	email: acbroere@hetnet.nl
Tom Streng (coördinator, redacteur)	tel. 0348 563100	e-mail: tom.streng@planet.nl
Minne Nieuwhof (redacteur)	tel. 0318 420327	e-mail: M.Nieuwhof@hetnet.nl
Marianne van Zuijlen (redacteur, beeldredactie en contactpersoon drukkerij)	tel. 075 6145322	e-mail: marianne@vanzuijlen.demon.nl

Opmaak en druk

Drukkerij De Gans, Amersfoort

Leden bestuur Stichting "De Poolster"

Huub Snoep (voorzitter)	tel. 023 5613848	e-mail: sndoos@xs4all.nl
Robert Koorneef (secretaris)	tel. 0513 622436	e-mail: robert_koorneef@yahoo.com
Edith Wassenaar (penningmeester)	tel. 035 6024811	e-mail: t.wassenaar@hetnet.nl
Matthy van Klaveren (commissies)	tel. 0251 241492	e-mail: Matthy.Klaveren@wanadoo.nl
Anrie Broere (lid, contactpersoon KD)	tel. 0316 223081	e-mail: acbroere@hetnet.nl

Ledenadministratie

Edith Wassenaar, Wiardi Beckmanstraat 36, 3762 HA Soest, tel. 035 6024811

E-mail adres De Poolster

Stichting_De Poolster@yahoo.com

Abonnement

Verzamelaars of geïnteresseerden die zich willen aansluiten worden verzocht € 23 over te maken op gironummer 4324260 t.n.v. Stichting De Poolster, Wiardi Beckmanstraat 36, 3762 HA Soest. Met vermelding van achternaam abonnee en abonnementsgeld 2005/2006

Kopij

Voor Kouwe Drukke nummer 26 – april 2006 – moet de kopij **uiterlijk vrijdag 24 februari 2006** binnen zijn op bovengenoemd redactieadres. Handgeschreven of getypt, platte tekst, dus geen opmaak. Bij voorkeur per e-mail. Kleine berichtjes kunnen ook worden doorgebeld, maar a.u.b. niet op het allerlaatste moment.

De artikelen in Kouwe Drukke mogen zonder schriftelijke toestemming van de auteurs niet worden gebruikt voor andere publikaties.

